ԺԲ. ՏԱՐԻ 3330 (Ն. Տ.) 30 ՄԱՐՏ 1895 — 18 ՄԱՐՏ 1895 — 4 ՇԷՎՎԱԼ 1312 — ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՍԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԹԵՐԹԻ

Դալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه غلطه ده آره‌ولك غزه‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան դրամական արժէք	150
» »	Վեցամսեայ » »	75
» »	Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան փոխն	56
» »	Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օտ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ	Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ գանձուած թղթեր չեն տրուիր

Les annonces sont reçues AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍՏՈՐԻՆ ԹԱՂԵՐԸ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Բրիտանական ստամնին աղքատ թաղերուն նկարագրութիւնը ամեն ժամանակ շահեկան ու ազդեցիկ գրուածներու նիւթ մատակարարած է որոնք իրենց ընթերցողները գտած են, բաւական է որ հեղինակը քիչ շատ կենդանի գոյներով պատկերացուցած ըլլայ իր տեսածները։ Այս անգամ, համբերատար ու տակուն կամքի տէր անձ մը, Պ. Զարլը Պութ (*) ուզելով վերջ մը տալ արուեստասէրներու անցղղակի կամ քմծին նկարագրութիւններուն ու նկարներուն, ինք անձամբ մանրախոյզ քննութիւն մը բացած է Լոնտոնի աղքատ թաղերուն վրայ, փողոց փողոց, տունէ տուն չշրջելով, քանի մը տարիներ նուիրելով այս հսկայ աշխատութեան որուն մէջ իրեն օգնած են բարի կամեցողութեան տէր հարիւրաւոր անձեր։ Պ. Պութի հաղորդակցութեան մնած է ամեն անոնց հետ որոնք իրենց արհեստին կամ զբաղմանասիրութեանը բերմամբ, շարունակական յարաբերութիւն ունին ստորին դասակարգին հետ։ Այսպէս, մարդասէրներ, պաշտօնեայներ, եկեղեցականներ, ոստիկաններ, բարեգործական հաստատութեանց վարչութիւնք, ամենքն ալ հրաւիրուեցան իրենց ծանօթագրութիւնները կամ գիտցածները հաղորդել և փոխադարձաբար՝ իրենց չի գիտցածները իմանալ։ Այս համբերատար աշխատութեան արդիւնքը եղաւ երեք ստուար հատորներու հրատարակութիւնը, մանրաման տեղեկութիւններով ու վիճակագրութիւններով լեցուն։

Առաջին ակնարկով, այդ գրքին ընթերցումը միօրինակ կ'երեւայ։ Բայց, ժամէն հետեւողը կը տեսնէ թէ թաղուառութիւնը ինչ անհուն պէսպիսութիւններ ունի եղեր. առերեւոյթ դիտողին համար միայն Լոնտոնի բոլոր գռիհները ու բոլոր աղքատները իրարու կը նմանին. իրականութեան մէջ անոնցմէ իւրաքանչիւրն իրեն առանձնայատուկ յատկանիշ մը ունի։ Այսպէս, հաւատարապէս գարշահոտ երեք փողոցներու մէջէն մէկին բնակիչները տրամաբանախօս բնաւորութեան տէր են, միւսինները գաժան ու վայրագ բարքեր ունին և երրորդինները՝ յուսալից են, հակառակ իրենց յուսահատական վիճակին։

ՀՈՒԱՅԹԳԷԷԲԸԼ

Հուայդէյբը, օրինակի համար, թէ Անգլիայ մէջ և թէ Անգլիայէն դուրս, եղերական համբաւ մը ստացած է. այնտեղին կը վերագրուին որոմայնահատ ձեւերն շահատակութիւնները եւ օրապրողները այնտեղը միայն կ'ընտրեն իրը կեդրոն իրենց խուզարկութեանց, երբ ուզեն այցելել անօթութեան ու ոճրագործութեան միջավայրերը։ Պ. Պութ, ընդհակառակը, կ'ըսէ թէ Հուայդէյբըլը այնքան մթին և այնքան միօրինակ կերպով սոսկալի ու ողորմելի երեւոյթ մը չունի՝ ինչպէս ուզած էին հաւատացուցանել մինչեւ հիմակ։ Իր խօսքին նայելով, այդ բոլոր աղքատ թաղերը մասնաւոր հմայք մը ունին։ Տեղ մը զուարթութիւնն է զոր ո՛չ թշուառութիւնը, ո՛չ մելancոլիութիւնը, ո՛չ իսկ ոճրագործութիւնը չեն կրցած վանել։ Ուրիշ տեղ մը՝ կեանքի պայքարը սիրտերը կ'ոգեւորէ, պատերազմի դաշտին վրայ գտնուող զինուորին սրտին կրակը հաղորդելով անոնց։ Անդին՝ յոյժ բազմամարդ մասերու մէջ, փողոցներու և տուներու հոծ կուտակումը հզօր կեանքի մը զգայութիւնը կուտայ որ զուրկ չէ տեսակ մը քաղաքեղութիւնէ։

Հուայդէյբըլի բնակիչներուն յատկանշական կողմն է զգացումը որուն վրայ կը խօսէի քիչ մը առաջ, կ'ըսէ հեղինակը, —այն գրգռումը որ սպանութիւնը իբր տրամադիրական դէպք մը նկատել կուտայ և գինովութիւնը՝ իբրև խաղին գաւեշտական մասը։ Ի՜նչ ուտամ, երբ այս տեսակէտէն դիտուի։ Հուայդէյբըլը արեւելեան թաղերուն էրօրատոն է, կեդրոնը շքաւորներուն որոնք հարստութեան եռեւեռ կը վազեն։ Փողոցները լեփ լեցուն են մարդերով որոնք կը վաճառեն կամ կը գնեն. աղքատը աղքատով կ'ապրի։ Հոն բնակած են ամեն ժամանակ հրեայներ, միջնաքաղաքին հին պարիսպներէն դուրս և անոնց ստուերին տակ. հիմակ հազարներով կը համրուին, նոր եկեղեցիներ կամ հիներ, որոնք կ'աշխատին իրենց հացը ճարել այն մէջակ պայմաններուն մէջ ուր կը գտնուին, հարբստութեան ու աղքատութեան միջեւ, կէս-ճանապարհ։

Հրեայ ըսելը՝ արհեստագործութիւն, գործունէութիւն, յամառութիւն, անձանօթ ապագային վրայ անյաղթելի վստահութիւն ըսելէ։ Հուայդէյբըլի հրեայները միջինի գործունէութեան երեւոյթ մը տուած են իրենց կեդրոն թաղին զոր ապէս կը նկարագրէ Պ. Պութ.

Լոնտոնի հետաքրքրաշարժ վայրերէն մէկն է այն, խառնուրդ մը տարօրինակ տեսարաններու, տարօրինակ ազմուկներու, տարօրինակ հոտերու։ Փողոցներն այն ասեղեան խռնուած են բազմութեամբ որ շրջապտյութիւնն անկարելի կը դառնայ հոն. անոնց երկու եզերքները դրուած են կրկնակ կամ երբեմն շարք մը ապրանքներու կամ անասուններու որոնք խանութները կը ներկայացնեն։ Հոս հոն՝ առանց ձիու սայլ մը որ իբր բեմ կը ծառայէ մարդկու որոնք իրենց ապրանքին գովասք կ'ընեն պոռատածայն, եւ կը Ջանան գեղչուած գիներով վաճառել իրենց հին հանդերձեղէնները, իրենց կեղտ խաղալիքները և իրենց դեղագործական նիւթերը։ Ով որ քիչ շատ աչքի զարնող առարկայ մը ունի, մեծաղղորդ կերպով ի տես կը հանէ զայն. իսկ այն ապրանքները որոնց միակ արժանիքն է ժամանութիւնը, վարօր շարուած են եւ համեստ լռութեան մը մէջ յաճախորդի կը սպասեն։ Ամեն բան կայ այդ տեղ. բամպակեղէն ու շուրթայի կոստիներ, հին հագուստներ եւ հին կօշիկներ, կոտրած լամպարներ և ճեղքուած յատակապակիներ, ժանգոտած կղպանքներ, և հազար ու մէկ տեսակ առարկայներ, անանուն և անկարգութիւն։ Ասոնց մեծագոյն մասը կը գտնուին արհեստաւորներու կողմէ որոնք մաշած հագուստները կը նորոգեն, հին կօշիկները կը նորոգեն, ու ժանգոտած երկաթը կը փայլեցնեն։ Ուրիշ խանութներ կան որոնք առօրեայ պէտքեր կը հոգան, ձուկ, բանջարեղէն, պտուղ, այլանդակ կարկանդակներ ու հացեր. գերբէթ միտ՝ վաճառողը հրեայ մըն է ու գնողը անգլիացի մը։

Թէեւ երկու բնակչի վրայ մէկ աղքատ կը հաշուի այնտեղ (*), թէեւ փողոցներու ապահովութեան վրայ ծայրայեղ գաղափար մը կազմելու չէ, սակայն Հուայդէյբըլը ընդարձակ աւազանոց մը չէ, ինչպէս կարգ մը պատմութիւններ կը միտին ցոյց տալու։ Խաղաղասիրական տարրն ալ իր ներկայացուցիչներն ունի այնտեղ։

ԿԵԴՐՈՆԻ ԹԱՂԵՐԸ

Բոլորովին տարբեր երեւոյթ մը ունի ուրիշ աղքատ թաղ մը որ կը գտնուի Լոնտոնի կեդրոնը, Օբէրային և Բրիտանական Թանգարանին միջեւ։ Վերջին տարիներս անոր մէկ մասը քանդուեցաւ, բայց բաւական մաս մը կը մնայ տակաւին, զլխաւորապէս Մէքլին և Բաքքէր փողոցները որոնք կեդրոն մըն են ամեն մոլութեանց ու գաղջելի մարդերու, ստորին տուներու՝ ապականածներով ու բորոտներով լեցուն։ այդ թաղերուն մէջ ուշ ՀՆՕՐ խոհեմութիւն չէ։

Առաջնորդը կանխաւ կազդարարէ հեռաբրքիրներուն թէ աւազակներու որջ մը պիտի երթան։ Ատեն ատեն խրդուած կին մը կամ կուրծքէն զարնուած երիտասարդ մը կը գտնուին այն տեղեր։ Բարեբաղդ կըլլայ այցելուն եթէ իր քսակը կամ ժամացոյցը միայն հոն թողուլով վերադառնայ. այնպիսին թ'ողնաւ չի գանգատիր։

Այս տեղին բնակիչները մեծագոյն մասամբ իւրմնացի են։ Բազաքականները միսիոնարներ կը զրկեն անոնց մէջ, ինչպէս կը զրկեն Հօթէնթոտներուն երկիրը, և այս հովանիին բոլորովին անվտանգ չէ։ Հեռաւեայ ծանօթութիւնները քաղուած են երկու միսիոնարներու յուշատետրէն, որոնց մէկը քսանրիւք տարի և միւսը տասնըմէկ տարի իրենց հոգեւոր պաշտօնը ի գործ դրած են այդ վայրագ բնակիչներուն մէջ։

Բաքքը փողոցի թիւ 8 տանը մէջ կիներ կը բնակին։ Գեռնայարկ մը, ուսկից ներս կը մտնայ, խոհանոցի կը ծառայէ, հագիւ 13 ոտք երկայնութիւն ունի և 11 լայնութիւն։ Հանքածուխի կրակ մը կը փառի հոն չարաշունչ։ Ծուրբը թոշոր սեղաններ ու նստարաններ կան։ Երբեմն մինչեւ քսան կիներ կը հաւաքուին, խառն ի խուռն մազերով, երեսներն ու ձեռքերնին ապտակ ու գարնելով մրոտուած։ Ընդհանրապէս գին վ են։ Ասոնք գող, մուրացկի և վատահամբաւ կիներ են։ Եթէ գաւառացի կին մը Լոնտոն հասնելուն, դժբաղդութիւն ունենայ այն կողմերը երթալու, բոլոր ունեցածը տալէ ետք՝ մնասերուն վիճակին ըլլալու վտանգին կենթարկուի։

Թիւ 10ը՝ հմանման բնակչուհիներով ստորին տուն մըն է ուր այցելողը ապահով ըլլալու է թէ դրամ պիտի ուզեն իրմէ և թէ իր դրամը գինեասուն պիտի երթայ։ Կրնայ պատահիլ նաեւ որ արիւնոտուած կռիւի մը հանդիսատես ըլլայ։ Երկու կիներ իրարու դէմ կելլան. երրորդ մը յաղթողին մազերէն կը բռնէ և բռունցքի հարուածներ կիջեցնէ անոր երեսին։ Ուրիշ կիներ կուգան կը խառնուին, հայհոյելով ։ փրփրալով։

Զարմանալին հոն է որ այդ ընկերային գժոխքներուն մէջ՝ տեղ տեղ, համեմատաբար յարգելի ընտանիքներ կը տեսնուին որոնք իրենց բնակութեան կեդրոն ընտրած են այդ թաղերը եւ որոց ճաշակն ըմբռնել գժուար է։ Օրինակի համար, կը պատմէ միսիոնարներէն մէկը, այդ թիւ 10 տան երրորդ յարկը կը բնակէր այրի կին մը, երկու հասուկ զաւակներով, մանչ մը և աղջիկ մը. աղաքները մեծ բան մը չէին պահեր, բայց մայրերնին լաւ դաստիարակութեան մը հետքերը կը կրեր. կ'ըսէր թէ կրեսկանի մը թոռն է և իր երեւոյթէն ու խօսուածքէն դատելով, իր պատմութիւնը կեղծ ըլլալու չէր։

Զանց կ'ընենք աւելի կեղտոտ համախնուամներու նկարագրութիւնը։ Ուրիշ տուներ կան որոնք գող ու քսակահատ էրիկմարդերու կեդրոն են։ Այդ դասակարգին պատկանող երկու սեռի անձանց բնակարաններն ալ պժգալի կերպով կեղտոտ են։ Ընդհանրապէս, այդ բնակարաններու շատը իրարու հետ ներքին հաղորդակցութեան մէջ են, գետնափոր ճանրաներով։ Զրօսաշրջիկները, նոյն իսկ անոնք որոնք Փուքի գործակալներն իրենց առաջնորդ ունին, այդ թաղերուն մէջ կրնան շրջիլ ամեն տեղ՝ բացի այդ գետնափոր ճանրաներէն։

Պ. Պութ իր գրքին մէջ մանրամասնաբար կը նկարագրէ այդ բնակարաններն ու գետնափորները, անոնց երկու սեռի բնակիչներուն ապրելու եղանակը, բաքքերը, ճաշը, խօսակցութիւնները որոնք իրական ու ճշգրիտ դաղափար մը կուտան Լոնտոնի ստորին թաղերուն վրայ, քմծին ու գրական նկարագրութիւններէն տարբեր և շատ աւելի դառն ու կսկծալից։

(*) Ինչ որ ամենէն բարձր համեմատութիւնը չէ Լոնտոնի համար, քանի որ արուարձաններն կան ուր 100 բնակչի վրայ 67 և երբեմն աւելի իսկ աղքատ կը հաշուուի։

ԹՈՒՅՆԱԳԻՐ ՆՈՐ ԴՈՒՐԴ

Կոմս Լէոն Թոլսթոյ չէ դադրած մեծ գրագէտ մը ըլլալէ։ Թէեւ իր վերջին անթիւ յօդուածներէն՝ զոր կը հրատարակէր լրագիրներու և հանդէսներու մէջ, այնպէս կը գուշակուէր թէ այլեւս յոգնած է և իր գրականական կորովը ալարացած, բայց իր նոր վէպին մէջ, Քրոյցերին ոգեշարժումը, ի հանդէս կուգայ աւելի կենդանի, աւելի հզօր և ինքզինքին աւելի տէր, և իր գլուխ-գործոցներուն կարգը դասուելու արժանի կ'ըլլայ այս նոր հեղինակութիւնը։ Բնականապէս այս ալ բարոյական վէպ մըն է. բայց Թոլսթոյ հասկցած է կարծես թէ բարոյախօս մը պարտի իր բարոյագիտութեան տայ գրական ձեւ մը՝ զայն տարածելու համար. անպէս որ գլխաւորապէս հոգ տարած է գրել գեղեցիկ վէպ մը, պարզ և սրտաբաց։ Անոր մէջ գրած է նաեւ իր բանաստեղծական հանճարը, պատկերները բազմապատկելով, նախադասութեանց հազարաւոր զանազան ձեւեր տալով, ոճին վայելչութեանը աւելի հոգատար քան երբեմն, իր չափահասութեան հեղինակութեանց մէջ։ Նիւթը որ կը նմանի իր միւս գլուխ-գործոցին, Իվան Իլիչի մահը—ան, կրնայ քանի մը տողով պատմուիլ, այնքան պարզ է։

Հարուստ վաճառական մը, Վասիլի Անտրէյիչ Պրուշունով, ձմրան օր մը ճամբայ կ'ելլայ մեծ գումար մը բարոյ տանելու համար։ Ճարպիկ մարդ մըն է, գործունեայ, ամեն բանէ աւելի չահ սիրող և ինքզինքին վրայ միայն մտածող. բնաւ չար չէ, ընդհակառակն ազնիւ մարդ։ Իր կնոջ խորհուրդովը, որ երիւղով կը տեսնէ այդ ձիւնալից օդին անոր ճամբայ ելլելը, իր բալիսիին մէջ հետը կ'առնէ ծառանուէն մէկը, գինով Նիքիթան, որ անմիտ, քաղցր ու համբերատար մէկն է, ամեն բանի համակերպող, լի ներողամտութեամբ և գթասրտութեամբ, ու միայն տարին մէկ երկու անգամ սոսկալի կերպով կը գինովնայ։

Այն օրը Նէքիթա բան մը խմած չէ, ընդհակառակը վարպետը քիչ մը գինով է՝ մեկնելէ առաջ լաւ մը ճաշած ըլլալով։ Իրիկունը, հակառակ Նիքիթայի սոսկալի մուրուն, կը յամառի շարունակել իր ճամբան. եւ երբ մութը կը կոխէ, երկու ուղեւորները գաշտի մը մէջ կը գտնուին, մինչեւ յաջորդ օրը բալիսիին վրայ պառկելու ստիպուած։ Այն ատեն հարուստ վաճառականին համար կը սկսի զարհուրելի զիւղեր մը. քիչ քիչ իր հագուստները, իր շահասէր մտմտուքները տեղի կուտան տարտամ երկիւղի մը որ շատ չանցած կը սատկանայ, և ձիւնն ալ կը վերսկսի տեղալ եւ հեռուանց կը լսուին գայլերուն ոռնումները։

Խեղճ մուժիքն ալ կը տեսնէ մահուան մերձեցումը. բայց կը ժպտի անոր ինչպէս կը ժպտէր կեանքին. և կիսամեռ, կը քնանայ ձիւնին տակ որ կը ծածկէր զինքը։

Այն ատեն վաճառականը յանկարծ կարեկցութիւն մը կը զգայ. կը ծնրադրէ, ձեռքովը մէկզի կ'ընէ Նիքիտան ծածկող ձիւնը, յետոյ հանելով իր մուշտակը, անով կը ծածկէ խեղճը։ Եւ աւելի ոչէկ տաքցնելու համար զայն, վրան կը պառկի. և յանկարծ իր կեանքին, իր մտահոգութեանց, իր արարքներուն ուղղութիւնը աչքին առջեւ կուգայ գերբնական յստակութեամբ մը՝ մահուան հանգէպ որ կը մօտենայ։

Յաջորդ օրը, կէս օրին, երկու ուղեւորները պառկած կը գտնուին բալիսիին մէջ, քան ոտք ձիւնի տակ։ Վաճառականը մեռած է. Նիքիտան անդամները միայն սառած են։ Եւ բան մարի ալ զարթի, միշտ խոնարհ և ժպտուն, համակամ կեանքի ինչպէս եղած էր մահուան։

«Այս տարի մեռաւ, կը յարէ Թոլսթոյ խօսքը վերջացնելով. մեռաւ ուրախանալով որ զաւակները կարասէ զինքը անուշանելու ձանձրայնէն, և ինքն ալ վերջապէս կարասի այս կեանքէն որ կսկծէր բաւական երկար երեւեալ իրեն, ու նոր կեանքի մը կ'անցնի։ Այս կեանքը աւելի լաւագոյն պիտի ըլլայ իրեն համար քան այն կեանքը զոր կը վարէր մեր մէջ։ Պիտի գտնէ՞ հոն ինչ որ կ'ակնկալէր գտնել։ Բան մը զոր չատ չանցած ամենքս ալ պիտի հասկնանք։»

1900ի ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

1900ի Փարիզի արուեստահանդէսին համար կատարուած մրցումը վերջացաւ։ Ֆրանսացի ճարտարապետներու կողմէ ներկայացուած ծրագիրները ուշադրութեամբ քննելով ընդհանուր գումարը կրցաւ պատրաստել իր յայտագիրը։

Ցուցահանդէսին գլխաւոր դուռը պիտի գտնուի Փոնթորտի հրապարակին վրայ։ Մասնաւոր խնամք պիտի տարուի այս գրքոյն։ Պէտք է որ Փարիզի կեդրոնէն եկող օտարականը կամ հետաքրքիրը հեռուէն հրապուրուի և նպատակաւոր տպաւորութիւն կրէ՝ մուտքին վրայ գտնուող չէնքերուն յոյժ նկարչական երեւոյթէն։

Քու

Կ. ՊՈԼԻՍ, 18/30 ՄԱՐՏ 1895

Տեսնական հայացք

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԱՌԹԻՒ

Որպէս ուշադիր ընթերցողը կը տեսնէ Առեւտրական լուրերէն և ի մասնաւորի մանկութեանց զեկուցումներէն որք յաճախադէպ կ'երևին այս օրերս, առեւտրական տագնապն եւս քան զեւս իրական բան մը կը դառնայ հրապարակին վրայ։ Շատ մը պատճառներ միացած են գործոց դադարման ծանրակշիռ կերպարան տալու։ Փոքրաւոր վաճառականք ու սեղանաւորք մինչեւ իսկ կը զարմանան որ մանկութեանց շարքն աւելի երկար չէ։ Անուրանալի է թէ կան դրամական դժուար կացութիւններ որք ըստ կարի կը ծածկուին, բայց ուշ կամ կանուխ պիտի յայտնուին և հաշուեհատութիւնը տագնապի պիտի ըլլայ, քանի որ մօտակայ բարեփոխման յոյս չերեւիր առեւտրական գործոց մէջ։ Ամենէն փորձառու վաճառականներն անգամ չեն յիշեր այս տարուան չափ կայուն վիճակ գործոց, և տրուած պատճառներ մին քան զմիւսն վճռական են։ Օրինակի համար, ցորենի գնոյն խելքէ միտքէ չանցած կերպով անկումը ճարտարադէտն շահագէտներն անգամ վնասի հանդգցուցած է։ Երեւակայեցէք որ մեր հողին ամենէն կարեւոր բերքն որ տարի ու կէս առաջ երեսուն ղուշէ աւելի կ'արժէր՝ ինչպէս գրեթէ տասն ղուշի։ Ուրիշ բերքեր ալ, թէպէտ ոչ նոյնքան բայց մեծակշիռ անկումներ կրած են, և երկրագործներ և ասոնց երեսէն ապրողներ գալեսէն ապրանք գնելու կարողութիւնը մեծ չափով մը կորուսած են, այն ապրանքին դէմ տալիք բերքերին գրամ չտնեղուն պատճառաւ։ Այս գլխաւոր չարիքի շուրջ, որուն աւելի կամ նուազ ենթակայ են ուրիշ հոդագործ երկիրներ ալ, եկած միացած են զանազան անուղղակի պայմաններ։ Օրինակի համար, հնտախտի պատճառաւ հաղորդակցութեանց նուազումն, երկրաշարժի պատճառաւ գործառնութեանց կեդրոնին կրած ցնցումն և յառաջ եկած նիւթական չոր վնասը, վրոտաճութեան կամ վարկի գրութեան տկարանալը, կարգ մը խանութպաններու կամ միջնորդներու գործէ քաշուած կամ դադրած վիճակը, գնորդ ուզեւորներու թուոյն նուազումն, և նոյն իսկ արեւմտեան հրապարակներու կրած ծանօթ տագնապին հակահարուածը մեր հրապարակայ վրայ։

Անմիջական պատճառներէն զատ, թերեւս աւելի ընդհանուր և հիմնական պատճառ կայ առեւտրական տագնապին, որ է՝ ընդհանրապէս վաճառականութեան մէջ շահերու պակսիլն, որովհետեւ քանի կատարելագործուի ճարտարութիւնը, քանի դիւրանան և բազմապատկին հաղորդակցութիւնք, և քանի զօրանայ սաստկանայ մրցումը, իւրաքանչիւր ապրանքի վրայ նուազ շահով կը շատանան գործարարատեարք և վաճառականք՝ իրենց յոյսը գնելով գործատուութեանց պէսպէսութեան և շատութեան վրայ։ Արտադրիչներուն ու սպառողներուն մէջ հաղորդակցութիւնք քանի դիւրանան, միջնորդ վաճառականի կամ խանութպանի շահուն պակսիլը բնական հետեւութիւն է։ ուրիշ բան է եթէ՝ մէն մի ապրանքի վրայ փոքր շահով շատանալով, շատ մը ապրանքի վրայ մէկէն գործ ընեն։ Հոս ալ գրամագլխի մեծութեան խնդիր կը ծագի։ Եթէ խօսքերնիս մանաւորենք Կ. Պոլսոյ վաճառականութեան վրայ, կը տեսնենք որ մեր այլ և այլ դատաւորներ որք առաջ հոսկէ կ'ընդունէին իրենց պէտք եղածներն, այժմ բուն տեղէն բերելու դիւրութիւն կը վայելին, և զանազան պարագայից մէջ, ոչ միայն մեծերանոցի, կամ միջնորդութեան, այլ նոյն իսկ փոխանցման կամ դրամագրի շահը վերցած է Կ. Պոլսոյ հրապարակէն։ Իզմիր, Սելանիկ, և այլ կարեւոր քաղաքներ, որոց բնական ընթացքով, իրենց կողմը գարձուցած են Կ. Պոլսոյ սեփական առեւտրին մէկ մասը։ Փոքր Ասիոյ ներսերը Կ. Պոլսոյ հետ ուղղակի յարաբերութեան մէջ գտնող երկաթուղին կոչուած է նպաստել վերարժանման Կ. Պոլսոյ առեւտրական շարժման. բայց այս երկաթուղւոյ շինութեան հետ մէկ տեղ եկաւ արմատաց անկումն, որ նորահաստատ հաղորդակցութիւնը զրկեց իւր պայծառագոյն և ամենէն անմիջական շահէն։ Եթէ Կ. Պոլիս ալ օր մը փոխանակ միայն միջնորդ ըլլալու արտադրիչ կեդրոն մը դառնայ, վստահաբար կրնանք ակնկալել առեւտրական շարժման վերանորոգում։ Բայց այս ալ կախում ունի ՛՛ի թէ՝՛՛ օրինակի համար՝ տպածոյի նոր խանութներ բանալէ, այլ ճարտարութեան զանազան ճիւղեր մշակէ, գործարաններ բանալէ, արհեստներն յառաջացնէ։

Այս գիտողութեամբ կը բերուինք նաեւ յիշելու և յիշեցնելու թէ քանի որ մրցումը շատնայ, վաճառականութիւնը ճշմարտապէս գիտական գործ մը կը դառնայ, որուն համար ակներեւ է թէ մեր «վաճառական ազգի» հին համբաւը կամ կարծեցեալ ընծային յատկութիւնը չեն բաւեր։ Շիտակը խօսելով, այն ընտիր յատկութիւնք այնքան ալ հազուադիւտ չեն, քանի որ նոյն իսկ Թուրքիոյ հրապարակաց վրայ, յայտնի է թէ ցոյներուն, Պարսիկներուն, Հրեայներուն և Սուրիացիներուն, նոյն իսկ Գարամանցիներուն քով ոչ նուազ կոն և ապացուցուած են նոյն բնական յարմարութիւնք կամ կարողութիւնք։ Կարեւորը զանոնք մշակելն ու զարգացնելն է, վաճառականութեան արդի պահանջումներուն համաձայնեցնելն է, և այս ալ մեր հայերուն ու պատերուն խանութպանի, չուկայի մարդու ուանդութիւնները նոյնութեամբ շարունակելով միայն չըլլար։ Վաճառական ազգ չըլլալիս անքան յայտնի է որ վաճառականական գպրոց չկրցանք ունենալ։ Ինչպէս գպրոցը չունենցանք, իմացական պատրաստութիւնն ալ գեռ մեծ մասամբ կը պակսի մեզ, և այս պարագայն ալ յիշուած միւս անտեսական պարագայներուն վրայ աւելնալով, զարմանքի տեղի չի մնար որ առեւտրական տագնապէն ամենէն աւելի վնասուող տարրն եղած ըլլայ մեր վաճառական դասն, և ընդհանրապէս մեր գործի մարդիկը։ Բ. Բ.

ԲԱՂՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Վիլհելմ Կայսր Գշ. պաշտօնական փառաւոր այցելութիւն մը տուաւ Պիզմարք իշխանին, կանխելով և շնորհաւորելով անոր ծննդեան տարեդարձը։ Մէջօրէին հասաւ Ֆրիտրիխսրուհի իւր դահաժառանգ որդւոյն Վիլհելմի հետ։ Շատ մը պաշտօնական և պալատական կ'ընկերանային։ Կայսրն անցնելով ի գլուխ Համպուրգի պահապան զօրաց՝ ընդ առաջ գնաց Պիզմարք իշխանին, անոր գրկեցին պարտէզին մէջ։ Նախկին վարչապետն իւր վեհապետն ընդունեց զրահապատ հեծելոց զօրապետի համազգեստով։ Կայսրն յանուն բանակին շնորհաւորեց իշխանն և համակ ոսկի պատուակալ սուր մը անոր պարգեւելով, բաւ թէ «այս սուր խորհրդանշան մ'է. այն գործին որով հայրենիքը շահեցար իւր միութիւն՝ ի հարկին պիտի պաշտպանէ նաեւ հայրենիքին ներքին կապակցութիւնը»։ Պիզմարքի կողմէ արուած հայկերգութիւն, Կայսրն անոր կենաց բաժակ առաջարկելով, անոր նուիրեց ոսկի գինքը զոր կը գործածէր Վիլհելմ Ա.։ Դահաժառանգը շնորհաւորեց իշխանն յանուն Կայսրուհւոյն, և յանձնեց վարդի փունջ մը և խնդակցական նամակ ի դիմաց Կայսրուհւոյն։ Պիզմարք սրտագին շնորհակալութիւն յայտնելով, բաւ թէ Գերմանիոյ փրկութեան միակ յոյսը կախում ունի առ կայսերական գերդասանն անձնուիրութենէն։ Երկոյին Կայսրը դարձաւ Պերլին։

—Զօր. Վերտերի յանկարծ փեղերպուրգի դեսպանութենէն պաշտօնակ ըլլալն այն պատճառաւ էր՝ կ'ըսուի՝ որ Վիլհելմ Կայսր նեղացած էր տեսնելով որ իւր դեսպան չյաջողեցաւ համոզել գնիբրլա Կայսր որ Լոպանով իշխան դեսպան Ցայ Պերլինի։ Ցայսին է թէ Կ. Պոլսոյ դեսպանը Փեղերպուրգ գնաց Վէրտերի տեղ, որ շատ հաճելի էր Ռուսիոյ Կայսեր, և իւր մեկնում՝ ոչ սակաւ վիշտ պատճառեր է Զարին։

ՊԻԶՄԱՐՔ ՌԱՅԽՍԴԱԳԻ ՄԷՋ.— Գերմանիոյ երեսփ. ժողովոյն մարտ 11/23ի նիստն յիշատակելի նիստ մ'եղաւ։ Նստին սկզբան ատենապետ Պ. Ֆոն Լէվեցով յիշեցուց թէ ապրիլ 1ին Պիզմարք իշխան կը լրացնէ իւր ծննդեան 80րդ տարեդարձն, և թէ պատշաճ է որ Ռայխսդագը մասնակցի խնդակցութեան ցոյցերուն որք պիտի ըլլան ի պատիւ գերման Կայսրութեան միմնադիրներէն մին։ Արտաքնութիւն խնդրեց յանուն Ռայխսդագին խնդակցիլ առ Պիզմարք իշխան։ Կաթոլիկ կուսակցապետ Կոմս Հոմբէչ խօսք առնելով, առարկեց թէ յանուն Ռայխսդագին այսպիսի ցոյց քաղաքական գործ մը պիտի ըլլար բայց կաթոլիկ կուսակցութիւնը չէ կարող առանց վերապահութեան հաւանիլ Պիզմարքի կառավարական սկզբանց ամբողջութեան։ Եթէ իշխանը տակաւին գործի գլուխ ըլլար, թերեւս քաղաքավարութեան պարտաւորութիւն մ'ըլլար այնպիսի ցոյց մը, որ հիմակ անդէպ է։ Արմատական կուսակցապետ Պ. Էվկէն Դիւրինգէր եւս ծանոյց թէ իւր կուսակցութիւն չէ կարող փառաւորել Պիզմարքի հաղորդական և հակախորհրդարանական սկզբունքները։ Պառն Սինկէր ի դիմաց գործաւորականաց և Ռադիքալ իշխան Լեհաց կողմէ նոյն բողոքն ըրին, և թէպէտ պահպանողականք և չափաւոր ազատականք ի նպաստ խօսեցան, բայց ատենապետը, տեսնելով իւր առաջարկին 146ի դէմ 163 քուէով մերժուիլը, նեղացաւ, և հրաժարական մատոյց։ Կայսրը շատ ցաւեցաւ այս որոշման համար, և հեռագրաւ Պիզմարք իշխանին յայտնից թէ այս քուէ հակառակ է բոլոր գերման վեհապետներուն և ժողովուրդներուն դգացման, առ որ Պիզմարք երախտապարտութեամբ պատասխանեց թէ Կայսեր հեռագիրն ուրախութեան կը փոխէ վիշտ մը զոր կրնար պատճառել իւր հին հակառակորդներուն թշնամական ցոյցը։

ԲՈՒՊԱՅԻ մէջ գործերը ծանր երեւոյթ առած ըլլալ կը կարծուին, (այս մասին պիտի խօսինք մանաւոր յօդուածով մը։) որովհետեւ վերջին հեռագիրք Սպանիոյ պետական արժեթղթին վրայ ծանր անկում կը ծանուցանեն։

ԱՆԳԼԻԱ.—Լորտ Ռոզպէրիի առողջական վիճակն ոչ միայն չբարւոքեցաւ, այլ աւելի ծանրացաւ։ Իւր ինֆլուենցան թէպէտ թոքատապի չյանգեցաւ, բայց ջղային դրութեան դպաւ, և նախարարապետն յամառ անքնութիւնէ կը տառապի։ Բայց այս պատճառաւ գործէ պիտի չքաշուի, գէթ առ այժմ։ Օրուան խնդիրն է թափուր մնացած աթոռն առնուպետին Երեսի. Ժողովոյ։ Պատերազմական նախարար Պ. Բամբէլ-Պէնրիմէն կը փափաքէր ատենապետ ըլլալ, և ամէն կուսակցութիւնք այնքան կը յարգեն զինք որ պատրաստ էին ընտրել, բայց իւր պաշտօնակիցք և կուսակիցք խնդրեցին որ չտկարացնէ նախարարութիւնը պաշտօնէն հրաժարելով, ոչ ալ նախարարական կուսակցութիւնը տկարացնէ՝ քուէ մը պակսեցնելով զի ատենապետը վիճաբանուած խնդիրներուն վրայ ոչ կարծիք կրնայ ունենալ ոչ քուէ։ Բայց ամենուստ հանուած այսպիսի ընտրելի մը ասպարէզէ քաշուելուն վրայ, խնդիրը վէճի առիթ եղաւ, զի մի կողմէ պահպանողականք կ'ուզեն ընտրել զՍըր Մէթիու Հուայդ Ռիտլի, Պէքքրլի պահպանողական երեսփոխանն, որ իրաւագէտ է միանգամայն և երկար փորձառութիւն ունի խորհրդարանական կեանքի, իսկ նախարարականք և միութենական-ազատականք միացած ըլլալ կը թուին միութենական Պ. Լէսնարտ Բորդնիի վրայ։

ԶԻՆ ԵՒ ՃԱՐՈՆ.— Զինացի դեսպանն ի Ռուսիա, իւր կառավարութեան հրահանգաց համեմատ, Ռուսիոյ միջամտութիւնը խնդրեց, որպէս զի Զինու ցամաքային մասէն հոյ չտրուի Ճարոնի։ (Զին արդէն աչք առած է գիրքոյկա կամ ուրիշ կղզիներ թողուլ Ճարոնի, բայց կը պնդէ իւր ցամաքային մասին ամբողջութեան պահպանման վրայ։) Զինու դեսպանն ապա Պերլին անցաւ, նոյն նպատակաւ։ Գերմանիոյ միջամտութիւնը խնդրելու։ Լոնտոնի, Փարիզի և Հռոմայ չինական դեսպանք եւս նոյն մտօք դիմում պիտի ընեն, բայց Միացեալ Նահանգներուն և Աւստրիոյ չի գիտեր Զին։ Փեղերպուրգի ամերիկեան դեսպանն հաղորդեց ռուս կառավարութեան թէ Միացեալ Նահանգաց արտաքին գործոց նախկին նախարար Պ. Ֆոսթրը որ Ճարոնի հետ հաշտութեան բանակցութեան մէջ պիտի օգնէ Զինուկառավարութեան՝ ամերիկեան կառավարութեան կողմէ ո՛և է պաշտօն չունի, այլ լոկ իբրեւ անհատ կը գործէ։

—Ճարոնի կայսրուհին Հիրոշիմա եկաւ Թոքիոյէ։ Պատերազմական նախարարն ալ Զին գնաց՝ պատերազմի վայրը։

—Պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ թէ ճարոնական վարչութիւն մը հոստատուած է նաեւ ի Քայ-Ֆինկ, Ֆու-Զու և Բէյ-Դա-Հօ։ (Թայշի յատուկ շրջանակիցը, նկարագրելով այն չինական գաւառներու վիճակն որք այժմ ճարոնական վարչութեան ներքեւ են, կը տեղեկացէ թէ՝ պատերազմի վիճակին բացառիկ հանգամանքներուն շնայելով՝ ճարոնցիք կարճ ժամանակի մէջ մեծապէս բարւոքած են իրենց գրաւած և կառավարած չինական գաւառներուն վիճակը։)

—Ցառաջագոյն Ճարոն զրկուած ի ձեռնունայն ետ դարձած հաշտարար պատգամաւորներն, որք Թիէն-Զին դարձան, կ'ըսեն թէ Ճարոնցի պաշտօնատարք քաղաքավարութեամբ ընդունեցին զիրենք։ բայց Ճարոնական հողի վրայ իրենք դրեթէ գերի էին, զի ոստիկանական շղթայ մը արտաքին աշխարհի հետ ամէն հաղորդակցութենէ զրկած էր զիրենք, իսկ Ճարոնցի ժողովուրդը սաստիկ ատելութեամբ կը վարուէր իրենց նկատմամբ։

Լի-Հունկ Զանկ չինացի պատգամաւորը ծանր արկած մը անցուց ի Շիմոնոսէքի, ուր հաշտութեան բանակցութիւնք տեղի կ'ունենան։ Երիտասարդ Ճարոնցի մը կրակ ըրաւ, և երեսէն վիրաւորեց զՉինացին, որ թէպէտ ծանրապէս չվիրաւորուեցաւ ըլլալով, բանակցութիւնք ի հարկէ ընդհատեցան։ Ոճրագործը բռնուեցաւ։

ՍՈՒԼԹԱՆ.—Վիեննայի լրագիրք լի են մանրամասնութեամբք Սլադին պէյին Խարտումի Էմիրին ձեռքէն ազատելուն վրայ։ Այս աւստրիայի սպայն և նախկին եգիպտական կուսակալը տասն տարիէ ի վեր կը փորձէր փախչիլ Խարտումէ ուր բացարձակ գերի մ'էր, բայց չյաջողեցաւ, որովհետեւ ի սկզբան սաստիկ հսկողութիւն կար իւր վրայ, և յետոյ Խարտումի շուրջն և Սուտանի մէջ Էմիրին մարդիկը կ'երևեւեկին, Իսպայոց դէմ ծանօթ կռուոյն պատճառաւ։ Վերջին անգամուն, Դահիրէի աստրեան ընդհանուր հիւպատոսը, նմանապէս Խարտումի փոխած Հայր Օրվալաէր աւստրիացի եկեղեցականն և այլ անձնաւորութիւնք զՍլադին պէյ ճանչող Սուտանցի քանի մը վաճառականներու հետ կարգադրութիւն ըրած էին անոր ազատման համար։ Բան այսմ, Սլադին Խարտումի մօտ Օմտուրմանէ ուր կը պահուէր՝ ամենայն դաղտնապահութեամբ կը մեկնի փեղր. 8/20ին երկու արաբ առաջնորդներով, արագաքայլ ուղտերու վրայ հեծած, և վազն ի վազ անցնելով անապատէն կը դիմեն դէպ ի Մէդէմմա, ուր ուղտերը կը ճարթին ու կը թողուին։ Երկու օր հոն յապաղիլէ ետքն, որոյ միջոցին Սլադին կը պահուի բլուրներուն մէջ, առաջնորդք նոր ուղտեր կը ճարեն, և ամենքը մեկէն լողալով կ'անցնին Ցուրէն, ուղտերուն վզին տակ ջրոյ պարապ տիկեր գրուելով որ չընկղմին։ Նեղոսի արեւելեան եզերին վրայ էր Հաննիք կը հասնին, հոն կը թողուն յոգնած ուղտերն, ուրիշ ուղտեր կը ճարեն, և չորս օր ետքը կը հասնին Պիր Էտտուէմ, ուր առաջնորդներն և ուղտերն ետ կը դրկուին։ Ուրիշ առաջնորդ և ուրիշ ուղտեր կը հայթայթուին, և երեք օրէն Սլադին պէյ կը հասնի Շաթ-էլ-Ա.ին, յետոյ տասն երկու օր կ'արշաւէ Նուբիական անապատին մէջ, իւր հետքն յայտնի չը-նելու համար։ Վերջապէս, մարտ 4/16ին կը հասնի Ասուան, անմիջական կերպիւ եգիպտական իշխանութեան ներքեւ գրանուող այն առաջին կայարանը Նեղոսի վրայ։ Էմիրը շատ կը զայրանայ Սլադինի փախուստը լսելով։ Սլադին նամակ մը թողած էր Էմիրին ուղղեալ, որով կը հաւաստէր թէ Օմտուրմանէ մնացած Եւրոպացիք իւր փախուստին համար բան մը չեն գիտեր, և հետեւապէս անոնց դէմ խստանալ արդար չէ։ Էմիրը, Սլադինի հնարքէն խարուելով և կարծելով թէ Սուաքին կ'երթայ, անոր հետեւէն ղոկատ մը ղրկած էր արագավազ ուղտերու վրայ, և նոյն օրն ուր Սլադին ողջամբ կը հասնէր Ասուան, Նեղոսի վրայ, Էմիրական ղոկատը՝ Սուտանի միւս կողմը՝ Կարմիր ծովու կողմէ Սուաքինի դէմ թռչելով կը հասնէր, բայց և այնպէս, պահ մը մաղ մնաց որ Էմիրին մարդիկը բռնեին Սլադին պէյը։

—Ֆրանց Եղբէք Կայսր, գոհութեամբ խելով Սլադին պէյի փախուստն և ազատումը, խնդակցութեան հեռագիր ղրկեց անոր ընտանեկան պարագայներուն որք Աւստրիոյ մէջ կը բնակին և Ն. Կ. Վեհափառութեան հպատակներն են։

—Խտիվը փաշայութիւն տուաւ Սլադին պէյին։

ԻԵԽԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐՍՆԻՔ.—Հավասի Գործակալութիւնը պաշտօնապէս կը ծանուցանէ.—Աստղայի դեսպան ամուսնութիւնն Օրլէանու Էլէն իշխանուհւոյն հետ՝ վերջնապէս որոշուած է։ Երէկ իրիկուն (մարտ 18) Աստղայի դուքսը Փարիզի կոմսուհէն խնդրեց Էլէն իշխանուհւոյն ձեռքն, ի ներկայութեան գերդասանին ամէն անդամց, յետ որոյ երկար խօսակցութիւն մ'ունեցաւ ծաղկատի իշխանուհւոյն հետ։ Աստղայի դուքսը Փարիզի դեսպան Թորնիէլի կոմսին ծանոյց թէ իշխանուհին իւր մօրև ընտանեաց այլ անդամներուն հետ Շաղիյլիէ պիտի մեկնի մարտ 20ին և ինք՝ 21ին։ Դուքսը Փարիզ պիտի երթայ և տեսակցի Պ. Ֆէլիքս Ֆոռի հետ։ —Աւելի նոր հեռագիր մը ծանոյց թէ դուքսն և հանրապետութեան նախագահն այցելութիւններ փոխանակած են։ Աստղայի դուքսն, իրեւ Ումպերտօ թագաւորին եղբօրորդին, երկրորդ աստիճանի դահաժառանգ է։ զի Ումպերտօ թագաւոր միայն մէկ որդի ունի, Նաբոլիի իշխանն, որ տակաւին չկարգուեցաւ, և մինչեւ որ մանչ զաւակ մը չունենայ, իրմէ ետքը դահաժառանգն է Աստղայի դուքսն։ Այս խնամութեամբ, Օրլէանու Էլէն իշխանուհին, որոյ եղբայրը՝ Օրլէանու դուքսը՝ Ֆրանսայի դահուն թեկնածուներէն մին է, հարս պիտի ըլլայ Նաբոլէոնեան գերդասանին և անոր պետին՝ Վիքտոր իշխանին, որ Օրլէանու դքսին դէմ մրցակից է։ Հարսնիքն ուր որ ալ կատարուի, Սավոյայի, Օրլէանի և Պոնապարտի գերդասանք պիտի համախմբուին, որով պիտի հաստատուի թէ այս իշխանութիւնքս կրած այժմեան աքսորը դպրոց մ'է անձնական թշնամութիւնները ջնջելու։ Էլէն իշխանուհին շատ շնորհքով աղջիկ է, բարեկիրթ, ճշմարտապէս ազնուական, թէ՛ մտքով և թէ սրտով, ինչպէս և ֆիզիքապէս գեղեցիկ, և Աստղայի դուքսն ամենուստ խնդակցութիւն կ'ընդունի։—Իշխանուհւոյն մեծ քոյրը՝ Փարթուկալի թագուհին է, և նոյն Օրլէանեան գերդասանէն ուրիշ իշխանուհի մը (Վալտէմարի իշխանուհին) հարս գացած է Դանիոյ արքայական գերդասանին։

Պ. ՖԷԼԻՔՍ ՖՈՌ որոշեց ոչ միայն Զինուորական բարձրագոյն Ատենին նիստերուն նախագահել, այլ և առաջիկայ մեծ զօրահանդէսներուն կարեւորագոյն մասին ներկայ պիտի ըլլայ, և թէպէտ ոչ-զինուորական բայց քաջ ձիաւոր ըլլալով, մասնաւորապէս հեծելազօրաց մարզանքներուն անձամբ պիտի հետեւի։ Արտաքական լրագիրք զուարճալի դիտողութիւններ կը գրեն, այնպէս ներկայացնելով իբրեւ թէ Պ. Ֆ. Ֆոռ սպարապետի դեր կ'ուզէ կատարել։ Պ. Քազիմիր Բէրիէ կը գանգատէր թէ զինուորական գործերուն վրայ պատերազմական Նախարարութիւնն և քաղաքական արտաքին գործերուն վրայ արտաքին գործոց Նախարարը զինք անտեղեակ կը պահէին։ Պ. Ֆէլիքս Ֆոռ տեղի չի թողուր որ Նախարարք այսպիսի խօսք խաղան իրեն։ Ամէն բանի կանխաւ կը տեղեկանայ, որով պատճառ չունենար եւքէն գանգատելու թէ անդէպ պահուեցաւ։ Իւր նախագահի պաշտօնը շատ գործօն կերպիւ կ'ըմբռնէ։

ԱԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ ԵՒ 1870Ի ՎԻՐԱՒՈՐԵԱԼԻՔ.—Կայսրն, հրամանագիր մ'ուղղելով առ Հօնկոյ իշխան, յիշեցուց թէ «Քիչ ժամանակէն կ'ամբողջանայ 25 րդ տարեդարձն այն յիշատակելի դէպքերուն որք իմ փառաւոր պապուս իշխանութեան ներքեւ յանկնցան գերման Կայսրութեան վերահաստատման շնորհիւ, միասիրտ գործակցութեան գերման իշխանաց և ժողովրդոց։ Այս առթիւ կը խորհիմ այն անձանց վրայ որք ի սէր հայրենեաց կամովին զոհեցին իրենց կեանքն և առողջութիւնը։ Մեծ գոհութիւն պիտի զգամ եթէ հանգստեան լիակատար թաչակ յանկցուի այն ապպիչ, զինուորական բժշկաց և հասարակ զինուորաց որք 1870 ի պատերազմին ակիկը վիրաւորուած ըլլալով, չեն կրցած մինչեւ վերջը մասնակցիլ պատերազմին, և հետեւապէս հանգստեան լիակատար թաչակի իրաւունք չեն սացած։ Անոնց մէջ կան շատեր որք այս պատճառաւ խեղճ մնացած են, և ձեզ կը յայտնեմ անոնց վիճակին բարեւաւութեան համար կարելին ի գործ դնելու։»

ՍՊԱՆԻՈՅ մէջ ապայք զոհացում տացան անուղղակէս։ որովհետեւ, Մարեշալ Մարդիսէզ Քամբոսի և այլ փորձ վարչագէտներու կարծիքին հակառակ, պահպանողականք հրաւիրուեցան յիշխանութիւն և Պ. Քանովաս տէլ Քաստիլիոյ կազմեց նոր վարչութիւնը։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ հիւսիսային սահմանց վրայ Զիդրալի ապստամբութիւնը բաւական կը զբաղեցնէ անգլեհնդիկ կառավարութիւնն։ Անգլ. տեղակալի մը հրամանց նդրքեւ գտնուող Սիխ լեռնական զինուորներէ 60 հոգւոյ ջոկատ մը, որ անգլ. ուրիշ երկու տեղակալներու օգնութեան կը դիմէր, պաշարուեցաւ 1000ի չափ ապստամբներու կողմէ։ Տեղակալը տեսնելով որ դիմադրութիւնն աւելորդ է, նահանջի հրաման տուաւ, բայց ժայռուտ նեղ անցքէ մը դարձած պահուն, հնդիկ ջոկատն հարուածեցաւ կարկուտի նման տեղացող գնդակներէ և ժայռի խոշոր կտորներէ որք լերան կատարներէն կը գլորուէին իրենց վրայ։ Տեղակալը, 48 զինուոր և ութ կամաւոր սպանեցաւ։ Հիմա 14,000 զօրաց բանակ մը կը քալէ դէպի Զիդրալ, ի կարգ բերելու ապստամբապետն, Ումրա Խան, որ շատ մ'ըմբոստ ցեղեր իւր գլուխը ժողված է, և կը պատրաստուի դիմադրել։

ՀԱՐԱՒ-ԱՓՐԻԿԵԱՆ հանքային բաժնետուղիներուն վրայ Լոնտոնի Սակարանին մէջ վերջին ժամանակներս մանաւանդ այնքան ոգեւորութիւն կար որ երեկոյին ժամ 4ին Սակարանի պաշտօնական փակումէն ետքն ալ շատ մը գործիչներ փողոցին մէջ կը շարունակէին առուծախն։ Այս արասաղոր գործառնութիւնք այնքան կարեւորութիւն ստացան որ Թրանսվարդն փողոցն ամէն իրիկուն կը գրաւուէր Սակարանի մարդոց կողմէ, և անցուդարձ անկարելի ըլլալով, ծանր կոխիներ ծագեցան ոստիկանութեան և Սակարանի մարդերուն մէջ։

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆ հանդերձ ընտանեօք Լոնտոն դարձաւ Մէնտոնէն։

ՅԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 մարտ. — Օսմ. դեսպան Բիւսդէմ փաշա արտաքին գործոց պաշտօնարանն երթալով, երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Բիմբրլիի հետ։

ՔՈՊԷ. — Լի-Հունկ-Զանկ փոխարքայն, որոյ վիճակը փանդուար չէ, հաշտութեան բանակցութեանց յաջողութեան մասին ամէն յոյս կորուած է։

ԵՈՒՌՈՊԱՄԱ. — Հնտախտ ծագեցաւ Ճաբոնցի զօրաց մէջ ի Բորդ-Արթուր։

ՄԱՏՐԻՏ. — Կարեւոր համարուած ըլլալով որ Մարգիսէզ Քամբոս մարշալ Մատրիտ մնայ, կ'ըսուի թէ Էսամիր զօրավար պիտի զրկուի Հապանա (Լա Հավան), Քուպայի ապստամբները նուազելու։ Անմիջապէս 6,000 զօրք պիտի զրկուի հոն։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կայսեր եղբայր Հայնրիխ իշխան՝ իւր որդւոյն Վալտէմար իշխանին և Պատէնի մեծ-դքսին հետ Ֆրիտրիխսրուհի ժամանեց այսօր (27 մարտ) ի շնորհաւորութիւն Պիզմարք իշխանին։ Վարչապետ Հօհենլոհ իշխան շնորհաւորեց զՊիզմարք յանուն Դաշնակցային Խորհրդոյն և Բրունսվիկ նախարարութեան։ Բրունսվիկ Խորհրդարանն ստուար մեծամասնութեամբ յանձնեց իւր ատենապետին՝ շնորհաւորել զՊիզմարք։

—Ռայխսդագն իրեն ատենապետ ընտրեց կաթոլիկ կուսակցութենէն Պռոֆ-Բիրմենպերկ կոմսն և երկու դեր ատենապետներէն մին ազգային-ազատական և միւսը կաթոլիկ կուսակցութենէն ընտրեց։

ՊՐՈՒՍԷԼ.—Պելժ կառավարութիւնն որոշեց զենքի տակ կոչել 7,000 զօրք։

ՎԻԵՆՆԱ.—Ռոտոլֆ հանգուցեալ գահաժառանգին կինն Մաքֆանի արհիրքսուհին ամսոյս 25ին նաւ նստաւ ի Ֆիւմէ երկար ճամբորդութիւն մ'ընելու Արեւելից՝ կողմը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ամսոյս 25ին բուռն փոթորիկ Անգլիոյ եղերաց վրայ և ի Լոնտոն։ Հասարակաբար թաղին մէջ պատ մը փլելով երեք անձինք մեռան։ Հայտ Բարքի հանրային պարտէզին մէջ քանի մը կաղնիներ արմատախիլ եղան, և Նորթ Սդար շոգենաւն ընկղմեցաւ Ուայդ կղզոյ եղերաց վրայ։

ՀՌՈՄ.— Առսդայի դքսին ամուսնութիւնը նոյմ.ին տեղի պիտի ունենայ։ Այս առթիւ Ումպերտօ թագաւոր ընդհանուր ներում պիտի շնորհէ Սիկիլիոյ դեպքերուն առթիւ Բալերմոյի զինուորական ատեանէն դատապարտուած անձերուն, ընդ որս Պ. Ֆելիչէ Երեսփոխանին։

ՓԱՐԻԶ. — Վիլհելմ Կայսր անձնական հրաւէրներ պիտի չուղղէ օտար ազգի վեհապետներուն՝ Փիլի տօնախմբութիւնի համար։ (Կ'երեւի թէ Աւստրիոյ Կայսրն և Ումպերտօ թագաւոր չեն ուզած անձամբ ներկայ ըլլալ նաւային հանդէսին, և կը չատանան մէկ մէկ նաւախումբ զրկելով։)

ԴԱԴԱՐՈՒՄ ԵՒ ԲԱՑՈՒՄ «ԱՐԵՒԵԼՔԻ»

Աբեւելք այս երկուշաբթի օրէն ի վեր դադարեալ կը մնար, ըստ հետեւեալ հրամանագրոյ Տպագրական Տեսչութեան.

Աբեւելք յանդգնած ըլլալով հրամանի և պատուէրի հակառակ հրատարակութիւններ ընել՝ այս օրուընէ կը դադարի անպայման կերպով։ ՊԷՀՔԷՖ.

12 Մարտ (Կնիք Տպագր. Տեսչութեան)

Հնգօրեայ դադարէն ետքն այսօրուընէ իւր հրատարակութիւնը վերսկսելու արտօնուած ըլլալով, Աբեւելք պարտ կը սեպէ այս առթիւ իւր շնորհակալութիւն յայտնել ներքին գործոց նախարար Բարձր. Խալիլ Ռիֆաթ փաշայի, ներքին գործոց նախարարութեան Խորհրդական Վահ. Ահմէտ Ռէֆիք պէյի և ի մասնաւորի Տպագրական Վերատեսուչ Վահ. Պէհճէթ պէյի։

ԱՂԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Գիր. Փոխանորդն երէկ Ֆրանսական դեսպանատունը գնաց և Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ՝ դեսպան Պ. Քանպոնի առողջական վիճակին վրայ տեղեկութիւն առաւ։

Կրօնական ժողովոյ նախաքննիչ դիւանն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ի Պատրիարքարան և զբաղեցաւ ժողովոյ օրակարգին վրայ գտնուած խնդրոց նախաքննութեամբը։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆ.ի հետ Պայրամի երկրորդ օրը կայս. պարտ գնաց և ընդունուելով առաջին սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի կողմէ, Պայրամի առթիւ իւր շնորհաւորութիւնները մատոյց։ Ն. Վսեմութիւն Վահ. Սուլթանին մատուցանելով եղած շնորհաւորութիւնները, դարձաւ և Ս. Պատրիարք Հօր հաղորդեց Ն. Կ. Վեհափառութեան բարձր գոհունակութիւնն ու կայսերակ. բարեւները։

Ս. Պատրիարք Հայրը նոյն օրն այցելութիւն տուաւ նաեւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Բարձր. Շէյխ-իլ-Իսլամ էֆենտիին և Դատական գործոց Վսեմ. նախարարին։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երեքշաբթի օրը եկեղեցականաց ու աշխարհականաց հետ Բերա երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Պուլկարաց Ամեն. Եկեղբրին և ընդունուեցաւ արժանավայել պատիւներով։ Ս. Պատրիարք Հայրը բանախ

Է. Նախորդ անօրինութեամբ մը թէեւ Զարսանճաքի առաջնորդական տեղապահ Շահնազարեան Տ. Խորէն վարդապետի հրաժարականը ընդունուելով՝ անոր տեղ Մինասեան Տ. Աւետիս վարդապետը կոչուած էր նոյն պաշտօնին, սակայն հարկ դատուեցաւ վերահաստատել Տ. Խորէն վարդապետը իր պաշտօնին մէջ՝ ցնոր տնօրինութիւն վարելու համար զայն. իսկ Տ. Աւետիս վարդապետը առաջնորդական տեղապահ կարգուեցաւ Զէյթուն գաղթ։

Զ. Արմաշու Դարեվանուց խնամակալութեան անդամներէն երկուքը պակասած ըլլալով, ժողովը նոյն խնամակալութեան անդամ կարգեց Տ. Գէորգ վարդապետ Երէցեան եւ Տիգրան էֆ. Բարազամեան։

Յ. Դատաստանական Խորհրդոյ անդամներէն մին հրաժարած ըլլալով, ժողովը նոյն խորհրդոյ անդամ կարգեց Տր. Ճէվահիրճեան էֆէնտին։

Ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ դանազան յարաբերական խնդիրներով։

Այսօր, տօն Ս. Լուսաւորչայ, Ազգ. Պատրիարքարանը գոց է։

Խառն ժողովը իր անցեալ շաբթուան նիստին մէջ որոշեց գրել Իզմիրի Առաջնորդին որ Դաւառական ժողովոյ հրաժարող անդամոց հրաժարագիրները մայրաքաղաք զրկէ, որպէս զի Ազգ. Վարչութիւնը անոր համեմատ հարկ եղածն ի գործ դնէ։

Խասգիւղի եկեղեցիին մէջ հինգշաբթի օրուան Արեւագալի երգեցողութիւնները կատարեցին Որբանոցին սանուհիները. առաջնորդութեամբ երաժիշտ Քերովբէ էֆէնտիի։ Թաղեցիներուն կողմէ փափաք յայտնուած ըլլալով, յառաջիկայ երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերն ալ որբուհիներ պիտի կատարեն նոյն հոգեշունչ երգեցողութիւնները։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ի նպաստ հաստատութեանս Ազգ. Եղիա էֆ. Շահպազեան բարեհաճած է մէկ օսմ. ոսկի նուիրել՝ փոխան ծաղկեփունջի՝ հանգուցեալ Մկրտիչ էֆ. Ֆրէնկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ։

Սիկարէ ընծէր Խ—ցէն

Սեվականութիւն Ազգ. Ս. Փ. Հիւանդանոցի

Հոդաբարձութիւնս հրապարակ հանած է ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի սիկարի ընտիր թուղթեր, որոցմէ տարակոյս չկայ բնաւ որ անոնէն դժուարահաճ ծխողներն իսկ գոհ պիտի մնան, իրենց գլանիկի ծուխովը եւթ 8-900 պատասպարելոց օգնելու գոհունակութիւնն ալ վայելելով։

Դժուար է գտնել ասկից դատ միջոց մը որով մարդ թէ՛ օգնէ և թէ՛ մանաւանդ օգտուի, նիւթապէս և ֆիզիքապէս, վասն զի Ազգ. Հիւանդանոցի սեփական սիկարի թուղթը բացարձակապէս,

Լաւագոյն թուղթն է
Աժանագոյն թուղթն է
Օգտակարագոյն թուղթն է

Կնդրանատեղին է Մարտիկ էֆ. Շիրինեանի վաճառատունը, Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրին քով թիւ 10, 14, 16։

(Հոդաբաշխութիւն)

ՀԵՌԻՆ ՀՈՒՐՆ

ՍԷԼՕՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երեկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ կայս. Իրատէի մը համաձայն, զօրահանդէս մը կատարուեցաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին պարսկական դեսպանը, հոլանտական դեսպանը, գերմանական դեսպանատան խորհրդականը ու առաջին թարգմանը, Գոնեան ռուսական հիւպատոսը, հելլենական, պելճիական ու սպանական դեսպանատանց առաջին թարգմանները, ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդը, Պերլէբ Թէվֆիգ լրագրոյ խմբագիր Պ. Շեթէյնէ և օսմ. Պանքային տնօրէն Պ. Լաֆիւանդ։

Ներկայից ամենէ սենեկապետ Էմին պէյ մի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՅՑՈՒՄ. — Հալէպէն, Խարբերդէն, Էնկիւրիէն, Տրապիզոնէն, Էրզրումէն, Տիարպէքիրէն, Վանէն, Դասթէմունիէն և Պիթլիսէն եկած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, այդ տեղերու մէջ ոեւէ դէպք չէ պատահած։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քանպոն, որ չորեքշաբթի օրը ծանր արկած մը անցուցած էր, բաւական գոհացուցիչ վիճակի մէջ է։ Դիշերը շատ հանգարտ անցուցած է առանց տենդի։ Այդ արկած պատահած է հետեւեալ պարագայից մէջ.

Պ. Քանպոն նոյն օրը ժամ 8ին իւր տղուն հետ ձիով եկած էր դեսպանատան պարտէզին դուռնէն, որ կը գտնուի Թօփխանէ ճամբուն կը հետեւէին, երբ Սալը Բազարի առջեւ սրընթաց արշաւող կառքի մը անիւը ուժգին կերպով զարնուեցաւ դեսպանին ձախ սրունքին. Պ. Քանպոն չկրցաւ խուսափիլ այդ հարուածէն, որովհետեւ նոյն վայրկեանին միւս կողմէն ալ թրամուէյի կառք մը կ'անցնէր։ Դեսպանը սաստիկ ցաւ մը զգալով, ձիէն վար իջաւ ալ կողմէն և տեսաւ թէ ձախ սրունքը կոտրած էր։ Կարն ի կող սկսաւ երթալ մայթին վրայէն և ըսաւ իր որդւոյն որ դիմացը գտնուած դեղարանէ մը սաթոռ մը բերել տայ։ Դեղարանէն սաթոռ տրուած չըլլալով, Պ. Քանպոն գնաց այդ դեղարանն, ուր հարկ եղած դարմաններն ըլլալէ վերջը կառքով դեսպանատուն գնաց։ Փիչ յետոյ Տոքթ. Լարտի և Գանպուլոյլու բերուեցան, որք հաստատեցին թէ սրբունքին երկու ոսկորները կոտրած էին։ Առջի առաւոտն գործիքի մը մէջ ատին սրունքը։ Պ. Քանպոն ստիպուած է չորս շաբաթի չափ անկողինը մնալ։

—Վեհ. Սուլթանն իմանալով այդ ցաւալի արկածն, անմիջապէս կայս. պալատեն քարտուղարներէն Ֆայիզ պէյը ղրկեց դեսպանին որպիսութիւնը հարցնելու և իր ցաւակցութիւնը յայտնելու։ Երեկ ալ Ալի ճեվատ պէյը ղրկեց։

Վեհ. Սուլթանը հրամայած է ամեն օր իրեն մատուցանել Պ. Քանպօնի առողջական վիճակին համար բժշկոց կողմէ տրուելիք տեղեկագիրը։

—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն առջի օրը Ֆրանսական դեսպանատունն երթալով Պ. Քանպօնի որպիսութիւնը հարցուց։

—Բոլոր դեսպանք այցելութեան գացին Ֆրանսական դեսպանատունն և ընդունուեցան Պ. տը Մառժրոնի կողմէ

—Պ. Քանպօն, հակառակ այս արկածին, փափաքած է որ դեսպանատան մէջ ի նպաստ աղքատներուն տրուելիք ներկայացումը չյետաձգուի և տեղի ունենայ որոշեալ օրը՝ կիրակի։

ԲԹՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ, ինչպէս կը յիշուի, կայս. Իրատէի մը համաձայն իր օրակարգին մէջ դրած էր սա խնդիրը թէ հիւծախտը տարափոխիկ է թէ ոչ և թէ ինչ նախազգուշական միջոցներ հարկ է ձեռք առնուլ։ Բժշկական ժողովը չորս նիստերու մէջ զբաղեցաւ այդ խնդրով և յանձնաժողով մը կազմեց տեղեկագիր մը պատրաստելու համար։

Այդ յանձնաժողով առջի իրիկունը գումարուեցաւ Զամպաքօ փաշայի տունը մէջ և տեղեկաբեր կարդաց Տօքթ. Ռիյոն, որուն պիտի աջակցի նաեւ Տօքթ. Էվթիպուլ։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ. — Ծրագիր մը մատուցուելով ձեռնհաս իշխանութեան, առաջարկուած է Մախսուսէի վարչութիւնը բաժանորդական ընկերութեան մը վերածել։ Խնդրարկուն միայն Գաալբէյի, Հայտար Փաշայի ու Կղզիներու մասը խնդրած է, յանձն առնելով այդ գծին համար տասներկու նոր շոգենաւեր հատատել։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին մէջ վաղը է նիստ պիտի գումարին Սինոդը, խառն ժողովը ինչպէս նաև Կ. Պոլսոյ թեմերուն 28 ներկայացուցիչներն՝ որք Պ. Պ. Յոն Հաճօրլօի, Լիվանիէլը Ամաքսօրլօի, Բ. Բոնամանթինեանի և Բրիսկանէսի տեղ նոր ընտրութիւն պիտի կատարեն խառն ժողովին համար։ Այդ գումարման մէջ պիտի կարգացուի նաև խառն ժողովոյ անցեալ տարուան համարատուութիւնը։

* * *

Ցունաց Պատրիարք Ամեն. Տ. Անթիմոս երէկ Այվանսէրայի եկեղեցին գնաց։

Վաղն ալ Ֆէնէրի Մայր եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի վախճանեալ Սթեֆանի Զաֆիրօփուլօի հոգւոյն համար, ի ներկայութեան Ս. Պատրիարքին և մեծապատիւներուն։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ընկերութեան վարչական ժողովը առջի օրուան նստին մէջ նոյն ընկերութեան տնօրէն կարգեց Պ. Ռիչարդ Վիլիէպսն, փոխանակ Հաճի էֆէնտիի, որ հրաժարած է։ Այս ընտրութիւն հեռագրաւ ծանուցուեցաւ Պ. Վիթէպսի, որ այժմ Ատանա-Մերսինի երկաթուղւոյ վարչութեան մէջ պաշտօն ունի։

ՍԷՆԱԳԻ վարժարանին համար նոր շէնք մը պիտի կառուցուի Դրզըլ Թօփրաքի կամ Զէյթինբուրնի կողմը, որուն համար յանձնաժողով մը կազմուած է։ Մինչեւ որ այդ շէնք կառուցուի, վարժարանն առժամաբար պիտի հաստատուի Շահզատէ Պաղը թաղը ապարանքի մը մէջ։

ԲՈԼԵՐԱՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ. — Մարտ 15ի հինգշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչեւ մարտ 16ի ուրբաթ օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ մէկ դէպք պատահած է, որ է ի Եէնիքիւղ և առաջուան բռնուածներէն մին մեռած է ի Դումգաբու։

ՄԱՐՍԱԳԻՆ վերատեսչութեան կողմէ պատրաստուած այն վիճակագրութենէն, որուն մէջ նշանակուած են եւրոպական 1310 տարւոյ ներածութիւնը և արտածութիւնը, կ'երեւի թէ նոյն տարուան հասոյթները մէկ քանի հազար ոսկի պակաս եղած են, բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն։ Այդ պակաս առաջ եկած է չաքարի և բամպակի գներուն անկումէն։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑԻՆ շինութիւնը գրեթէ ամբողջովին աւարտած է։ Այժմ շինուելու վայ են շատակարանն, ինչպէս նաև այն պարտէզները, որք կը գտնուին շէնքին այլ և այլ մասերուն մէջ։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, Գերմանիոյ մէջ շինել պիտի տայ 3250 ձիաւորներու կազմածներ։ Այն գործարանն, որ պիտի շինէ զայս, Գերմանիոյ բանակին հայթայթիչն է։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Զեռնհաս իշխանութիւնը նոր կանոնագիր մը կը պատրաստէ՝ սահմանող քանակութիւնն այն ադամանդներուն, որք կը գտնուին օսմանեան զանազան պատուանշաններու վրայ։

ՍԵՊՈՒԱԿԱՆ դեսպան Պ. Վլատան Եօրկէվիչ յառաջիկայ երկուշաբթի գիշեր Բերբայի Ծունաց Միլլոյոսին մէջ յունարէն բանախօսութիւն մը պիտի ընէ գրական նիւթի մը վրայ։ Դեսպանաց և դեսպանատանց պաշտօնէից մեծ մասն ինչպէս նաև Բերբայի բարձր դասու ընտանիքները հրաւիրուած են։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Բօսֆորէս շոգենաւն, որ Դանուբի շոգենաւային երթեւեկութեանց խառն յանձնաժողովին տրամադրութեանը տակ գրուած է, երէկ Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց և ասկից Դանուբ պիտի ուղեւորի։

ԾՈՎՈՒ ՎՐԱՑ. — Երէկ առաւօտեան մշուշին պատճառաւ, անգլիական շոգենաւ մը Շիլէի առջեւ իրար է։ Այդ շոգենաւ՝ ցորեն բեռցած Ռուսիայէն կուգար։ Հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուեր են զայն ազատելու համար։

—Հինգշաբթի գիշեր Պէօյիւք-Զէքմէճէյեն երկու մղոն հեռաւորութեամբ, Մարմարայի Պանպրմա շոգենաւն, որ Գարա Պիղէն կուգար, յարդ բեռցած փորը առագաստանաւու մը զարնուելով ընկղմեր է ցայն։ Նաւապետն ու նաւագներն ազատուեր են։

ՁԻԹԱՊՏՈՒԹ.—Մուսանեան ու Կէմլէյիկի մէջ ձիթապտուղի գիներն իջած են։ Ձիթապտուղի իւրաքանչիւր օխան Մուսանեան մէջ 50 փարայի կը ծախուի և Կէմլէյիկի մէջ ալ 60 փարայի։ Նախորդ տարուան բերքն ալ գնող չունենար։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ գայմակամ Մէհմէտ Նիզհէթ պէյ երէկ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկաւ։

ՍԷԼԱՆԻԿի քաղաքին առողջապահական վիճակին վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնը կը հաղորդուին, կեղծամէկ վարակուած վից հիւանդներ կան, որոց մին մեռած է, մին ապաքինած և միւսներն ալ կը դարմանուին։ Մաղկախտ, ցնցղատապով խառն ինֆլուէնցայի և տենդի մէկ քանի դէպքեր կան։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Զորեքշաբթիէն հինգշաբթի ըլսնալու գիշերը գողեր մտան Մաքրիգիւղի Նօթռ Տամ տիւ Ռոզէռ լատին եկեղեցւոյն մէջ և կողոպտեցին։ Կ'երեւի թէ շարադրած չորեքշաբթի իրիկուան աղաղութեանց պահուն եկեղեցին մնանելով պահուրտած և գիշերը գործի սկսած են։ Գողերը խորտակած են Հաղորդութեան Տապանակը և այն պահարանները, ուր պահուած էին եկեղեցական զգեստները։ Արժէքաւոր նիւթերը գողցուած և մնացեալներն ալ կոտոր կոտոր եղած են։ Մասնաւորներն իրենց զարդերէն մերկացուելէ յետոյ գետինը նետուած են։

Հինգշաբթի առաւօտ լուսադարը եկեղեցի մտնելուն Աւանդատան գուռը կոտրած գտաւ և եկեղեցւոյ արտաքին դուռներէն մին ալ բացուած։ Ոստիկանութիւնն իմանալով քննութեանց ձեռնարկեց եւ եկեղեցւոյն մէջ գտաւ գողի յատուկ մէկ քանի գործիներ։

ՀՐԵՇԷ.—Հինգշաբթի օրը Պէյլերպէյի մէջ փայտաշէն տուն մը այրեցաւ։ Նոյն գիշերն ալ Արնաւուտքէյի Այի Նուֆի թաղին մէջ փայտաշէն տուն մը այրեցաւ։

ԲԵՐԱՑԻ ՍԻՌԲԸ որ Պոլսոյ կողմը տրուած ներկայացումներուն պատճառաւ երկու մասի բաժնուած էր, միացած ու փարակազմուած ըլլալով, սկսած է իր զբօսաշրջանային ներկայացումներու շարքն ի Բերա, մասնակցութեամբ խումբին բոլոր արուեստագէտներուն։ Այս գիշեր, բացի դանազան խաղերէ, հասարակութեան խնդրանօք պիտի ներկայացուի նաեւ La grand via։

* * *

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ օպերէթի խումբը այս գիշեր պիտի ներկայացնէ ՔԱՌՄԷՆ (Carmen), վաղը՝ կիրակի ցերեկ՝ ՄԻՍ ՀԷԼՌԷԹ (Miss Helyett), վաղը գիշեր՝ ԼԱ ԹՐԱՎԻԱԹԱ (La Traviata)։

Աւասիկ մեր հնդոբեայ դադարման մեջոցին պատահած պաշտօնական և անպաշտօն լուրերու մէջ հաւաքածոյն.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՆԵՐ.—Պալի ասոիճան տրուեցաւ Բ. Դրան արձանագրութեանց գիւանին տնօրէն Պաղը էֆէնտիին։

Բուլգարիի Պէյլերպէյի ասոիճան՝ Պիրա գաւառին կառավարիչ Ճէվիլ պէյի և Արզրումի Մատէնի գաւառի կառավարիչ Ապտուրրահման փաշաի։

Իւլպի երկրորդ ասոիճան՝ Թազապետական Զ. Հրշանակին եւմական պաշտօնեայ Բասիմ էֆէնտիի։

—Արաբական 1313 տարւոյն համար Սուրբէի Հիւժայսնի Էմին անուանեցաւ Զաթաճաի կառավարիչ Ճէվատ պէյ։

—Ականակուռ Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. անձնական Դանձուն նաթարար Վսամ. Միքայէլ փաշաի։

Առաջին կարգի Օսմանիյէ՝ կայս. պալատան առաջին քարտուղար Թահսին պէյի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ ձկնարանի տնօրէն Ալի պէյի։

Լիազաթի ոսկի շքանշան՝ Օսմ. Պանքային տնօրէն Պ. Լաֆիւանդի։

ՊԱՅՐԱՄԻ հանդէսը չորեքշաբթի առաւօտ կատարուեցաւ շքեղ կերպով։ Վեհ. Սուլթանը նոյն առաւօտուն փառաւոր հանդէսով Պէշիքթաշի մզկիթը գնաց, ուր առաւօտուն աղօթքը կատարելէ յետոյ զբոնաց Տոլմա Պաղչէի պալատը։ Ն. Վեհափառութիւն պահ մը հանգիստ առաւ յետոյ կատարուեցան Պայրամի շնորհաւորական արարողութիւններն, որոցմէ վերջը Վեհ. Սուլթանը կայս. պալատ վերադարձաւ։

Պայրամի երկրորդ օրն ալ հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերն և դեսպանատանց առաջին թարգմանք կայս. պալատ երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՅՑՈՒՄ.— Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ արձանագրեալ նպաստամատոյց յանձնաժողովոյ կողմէ կատարուած բաշխումներու գումարը հասած է 6,290,823 ղրշ.ի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Աւստրիոյ կայսրը երէկուանէ Թագ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է կայս. անձնական սպայակոյտին Ֆէրիզ Շաֆիր փաշաի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը։

ԴԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Բաւոլին իշխանին տեղ մայրաքաղաքս գերմանական դեսպան կարգուած է Վաշինգթընի դեսպան Պ. Սաուրմա Եէլչ, որ յայտնի գրաբար վարած է նաև Պուքրէշի դեսպանութեան և Գահիրէ՝ի ընդհանուր հիւպատոսութեան պաշտօնեաներ։ Ինչպէս նաև Կ. Պոլսոյ դեսպանատան խորհրդական եղած է երեք տարի։ Բնիկ Միւնիխցի է և կաթոլիկ։ Երկրորդ անգամ ամուսնացած է Հաֆիզէ գերդաստանի իշխանուհւոյ մը հետ։

ՄՆԱՑԿԻՒԹԻՒՆ.— Աւեւտրական շրջանակներուն մէջ տեղական առեւտրական տան մը համար կ'ըսուի թէ իր վճարումները պիտի դադրեցնէ։ Այդ տան, որ բարիւղի վրայ մեծ գործառնութիւններ կ'ընէր, և որուն մէջ մասն ունի նաև Բարիզի սեղանաւորական տուներէ մին, մեծ վնասներ կրած է։ Կ'ըսուի նաեւ թէ բացը 85,000 օսմ. ոսկւոյ չափ է։ Լ. Հէրբլէթ, որ կատաղ այս լուրը, կը յարէ թէ առայժմ չկրնար երաշխաւորել այդ առթիւ շրջած զրոյցներու ստուգութիւնը։

ՔՈՒԼԵՐԱՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ.—Մարտ 10 էն մինչեւ 16, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերան 21 դէպքեր պատահած են, որոց 13ը՝ մահացու։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ պարտուց վարչութիւնն որոշած է երկու պատճառներով մերժել այն ծրագիրն, որով առաջարկուած էր դրոշմաթուղթ փակցնել օտար երկիրներէ բերուած լրագիրներու վրայ։ Առաջին պատճառն այն է թէ այդ գործողութիւն շատ դժուար պիտի ըլլայ և երկրորդ թէ ծախքերը հանուելէ յետոյ հազիւ տարեկան հարիւր-հարիւր քսան ոսկի պիտի մնայ։

ՖԼԷՄԻՆԿ ՍՄԱՅԹ. Օսմ. Պանքային բարձրագոյն պաշտօնեաներէն Պ. Ֆլիմինկ Սմայթ մեռաւ։ Թուղթակցութեան հանդէսը կատարուեցաւ երէկ ժամը 3ին (Ը. Ե.) Ղալաթիա Մէմթիրալ-Զըրէի մէջ։ Ժամը 4ը քառորդ անցած յատուկ շոգենաւ մը կամուրջէն մեկնելով, հանգուցեալին մարմինը և յուղարկաւորները տարաւ Իւսկիւտար, ուր թաղումը տեղի ունեցաւ։

Մինչեւ ուրբաթ օր հանգուցեալը քաջառողջ էր. յանկարծական հիւանդութեամբ մը քանի մը օրուան մէջ վախճանեցաւ։ Ուրբաթ իրիկուն ըստ սովորութեան ճաշելէն յետոյ ինքզինքը անհանգիստ զգաց. կարծեց թէ մարսողութեան դժուարութիւն կը կրէ. միւս առաւոտն ծանր թոքատապ մը երեւան գալով քանի մը օրուան մէջ մահաբեր եղաւ։

Ֆլէմինկ Սմայթ, եղբայր հանգուցեալ Ֆրէտերիկ Սմայթի, որ հինգ տարի առաջ յանկարծական մահուամբ մեռաւ, ծնած էր Լոնտոն 1848 դեկտեմբեր 19ին. իր կրթութիւնը Զուիցերիոյ և Բարիզի մէջ ստացաւ, և այս առթիւ է որ այնքան լաւ ֆրանսերէն կրցաւ սորվիլ։ Քսան և ինը տարեկան էր երբ Օսմ. Պանքային ծառայութեանը մէջ մտաւ. երկու տարի յետոյ փոխադրուեցաւ այդ հաստատութեան Պոլսոյ ճիւղը, որուն մէջ իր կարեւոր պաշտօնը կը կատարէր եռանդուն աշխատութեամբ ու խղճմտութեամբ։

Ամուսնացած էր 1884ին, և կը թողուլ չորս պզտիկ զաւակ, որոց երեքը աղջիկ և մէկը մանչ։ Բերայի ընկերակցութիւնը մեծ ցաւ կը զգայ այս մահուանը առթիւ։ Պ. Սմայթ միանգամայն Մթնոլորտի կ. Պոլսոյ թղթակիցն էր։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Անցած չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին ատենները երկրաշարժ մը թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է Իզմիրի մէջ։ Ցնցումին գլխաւոր կեդրոնը Ֆոքէայի շրջականերն էր և հոն պակ մը երկիրը տերած է։ Տղաքները գպրոցներէն փախեր են, խանութները գոցուեր են ու տէրերը դուրս վազելով ծովեզերքը խուժեր են։ Միտիլիի մէջ ալ նմանապէս ցնցում մը պատահեր է։

ԳԻՐԲԵՐ. —Մարտ 1ին վերջացող կիսամեայ տարուան մէջ կրթական նախաբարութիւնը արտօնած է 819 գրքի հրատարակութիւնը։ Ասոնցմէ 485 օսմանեերէն, 67 արաբերէն, 3 պարսկերէն, 118 յունարէն, 92 հայերէն, 25 ֆրանսերէն, 17 պուլկարերէն և 12 ալ ուրիշ լեզուներով են։ Այս գրքերէն 95 ը կը խօսին կրօնքի վրայ, 310 ը գրականութեան, 259 ը պիտութեան և 235 ը դանազան նիւթերու վրայ։

«ՏԷՅԼԻ ՆԻՈՒԶԻ» թղթակիցը Պ. Զարլս Ֆից Ճէրալտ, որ Լոնտոնի անգլիական Տէյլի Նիւ-ոլ օրաթերթին խմբագիրներէն մէկն ըլլալով քանի մը թերթերու կողմէ իբր թղթակից Լոնտոնէն մեկնած էր, ժամանակէ մը ի վեր անյայտ է։ Անցեալ յունուար 20էն ի վեր լուր մը առնուած չէ իր մասին։ Այս անգամ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարը գրած է օտար երկիրներ գտնուող բոլոր անգլ. դեսպաններուն և յատկապէս Կ. Պոլսոյ դեսպանին, պատուիրելով որ Պ. Ֆից Ճէրալտի մասին քննութիւն կատարուի և ուր ըլլալը իմաց տրուի։ Պ. Ֆից Ճէրալտ այդ թուականին Պուլկարիէն Վիեննա գացեր է և անկէ ի վեր իր ընտանիքին համար անյայտ մնացեր է։

ԿԻՆը ֆրանսացի մը աղջիկը ըլլալուն, ֆրանսական կառավարութիւնն ալ սկսած է ամեն կողմ խուզարկութիւններ կատարել տալ նոյն նպատակով։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ հանգանակութիւն մը բացուեր է՝ յիշատակարան մը կանգնելու համար նախկին Ծտիվ վախճանեալ Իսմայիլ փաշայի անունը։

ՄԷՍՍԱԺԸՐԻ Մատիթիմ ֆրանսական ընկերութիւնը գնելով յունական Բանէլլէնիք ընկերութեան երեք մեծ շոգենաւները, անոնց անունը փոխած է սապէս. Աֆարդիէն՝ Սֆաքրէ, Արիէնէն՝ Արիէն Վէրոնդրիոնը՝ Պէրոնա։

Այդ շոգենաւեր պիտի յատկացուին Կ. Պոլիս-Մարսիլիա-Լոնտոն գծին։

ԾՆՆԴԱԿԱՆ ՏԵՆԴ. կայս. կառավարութիւնը, նկատելով որ տղաներէն մէկ կրնուող կիներու յաճախ ենթակայ կ'ըլլան ծննդական տենդի և սասը ալ առաջքն առնելու գլխաւոր միջոցներէն մին է զայեակներու մաքրութիւնը, որոշեր է պատրաստել յատուկ կանոնագիր մը, որուն պէտք է համակերպին այդ գայեակները։ Զանցառուները պիտի պատժուին օրինաց համաձայն։

Այդ կանոնագրէն մէկ մէկ օրինակ պիտի բաշխուի բոլոր գայեակներուն։ Կայս. բժշկական վարժարանէն վկայեալ և այժմ Կ. Պոլսոյ մէջ արհեստին ի գործ դնող գայեակներուն թիւն է 1400։

Պ. ԺՈՐԺ ՄԷԼՔՈՐԻԱՆ Միացեալ-Նահանգաց գործակատար անուանուեր է Ամասիոյ մէջ։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Կայս. կառավարութենէ իր հաճութիւնը տուեր է Կ. Պոլսոյ Պարսկական նոր դեսպանին անուանման, որ է Բեղրաստուրկի դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան։

ԶԱՎԱՐԻՈՅ մաքսատան արկղէն անցեալ տարի, Պայրամի տօներուն առթիւ, 6660 ղրուշի զողութիւն մը կատարուած էր և թէ այդ գողութեամբ ամբաստանուած անձերը Եղեանդատ տանէն առջեւ կը գտնուէին։

Դատը վերջացաւ։ Երկրորդ արկղակալ Ահմէտ էֆէնտի յանցաւոր ճանչցուելով դատապարտուեցաւ հինգ տարուան բերդարգելութեան և գողցուած գումարին կրկինը վճարելու մաքսատան։

Միւս ամբաստանեալները, առաջին արկղակալ Մէհմէտ պէյ, Յովակիմ էֆէնտի, տենեկապան Ղազար, Ոսկիան, Փիլիպոս և Մարտիրոս ազատ արձակուեցան։

Տես չորրորդ երես ԲՐԼԻՆԴԱՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ծանուցումը։

Մորթւ ձկան իւղը միւս ամենէն ազդեցիկ և ամենէն սիրաշահամն է։

ՇՐՋԱՐԵՐԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 11/23 մարտ 15

Տ.

Կ. Պոլսոյ Թրամուէյից ընկերութեան վարչական խորհուրդը պատիւ ունի ծանուցանել ձեզ թէ ժ. Հաճի էֆէնտի մարտ 11/23 շաբաթ օրէն ի վեր դադրած է ընկերութեան գործերը վարելէ։

Հաճեցէք ընդունիլ, Տ... մեր յարգանց հաւատոյն։

Ի դիմաց վարչական խորհրդոյ
Նախագահ
ՍԵՊՈՒՀ ՄԱՔՍՈՒՏ

1—2

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բ—Ճլէյ Երկաթուղւոյ Պարտուղիերոն

Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Բուճլէյի երկաթուղւոյ պարտատէրներուն 151րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ հրապարակաւ յառաջիկայ երկուշաբթի, 1 ապրիլ (Ն. Տ.) հինգ կէս օրին, արքունի Փոդերանոցին մէջ, ներկայութեամբ Օսմ. կայս. Պանքային։

ԱՊԱՀՈՎ ԵՒ ԱՅՈՐԱԳԵԼԻ ԼՈՒՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ.—Արեան լաւագոյն մաքրողականները բուծողականներն են։ Բնութիւնն ինք կը ցուցուցէ մեզ թէ ինչ ճամբով հարկ է մարմնէն վանել արատաւորած ատեղութիւնները որք այնքան դիւրաւ կը վիժուին։

Մաքրողական առնելու լաւագոյն միջոցը եւ ամեն եղանակի մէջ էն պիտոյժելին, բայց մանաւանդ գարնան, Ռօշէլէ փողին է։ Հակառակ դեղերու մեծագոյն մասին որք անհաճոյ խառնուրդներ են, Ռօշէլէ փողին կը ծառայէ յոյժ պիտոյժելի լիմնատ մը պատրաստելու որ կրնայ վերնոքառուիլ իր համին ու զովարարութեանը համար, եթէ ոչ իրրեւ դեղ մը։ Գին, արուակը 2 ֆրանք. ամեն դեղարաններ։

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.

Վօլլիոլ-ջիօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։

Իպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուաթսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 25էն և Ապրիլ 2ին հոս կապասուի։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ԴԱՀԼԱԹԻՈՑ

18/30 Մարտ 1895

Անուանակոչ Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գիները	Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուականը	Ընթացիկ Գիներ Գոցուեցաւ երէկ	Ընթացիկ Գիներ Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,133,872	100	1	Թոնսոլիտ Ոլքի A	1881	— —	63 20
» 10,241,043	100	1	» » B		— —	46 —
» 30,382,811	100	1	» » C		— —	31 30
» 43,968,396	100	1	» » D		29 23	29 24
Տր. 793,000,000	100	—	Բուլղարիոյ երկաթուղի	1870	142 1/2	142 25
Ա. Ո. 4,545,000	100	1	Օսմանիէ	1890	— —	103 —
Ֆր. 135,631,180	500	4	Բրիտանիոյ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,938	Ֆր. 500	5	Մարսալոյի Պարտատոմսեր	1886	— —	— —
	կտրոյ. տարբր	լոգ. մոցի				
Ա. Ո. 10,000,000	20	10	Պանք Օսմանի	1863	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11	Բիլիտ Էէնէրալ Օսմանի	1869	10 33	11 28
Ա. Ո. 600,000	10	6	Պանք տը Քոնսթանթինոպլ	1872	— —	5 03
» 600,000	10	5	Սուս. Օթ. տը Շեմէ է տը Գալ.	1872	— —	6 33
Ֆր. 14,000,000	140	140	Բաժնեթղթ. Լաւրիումի Հանրին	1878	— —	48 —
» 45,000,000	500	300	Անատոլուի (Բաժնեթղթ	1889	— —	605 —
» 80,000,000	500	500	5 Երկաթուղիր (Պարտատոմս.		— —	315 —
Օ. Ո. 200,000	20	8	Թրամուէյ (Բաժնեթղթ	1882	— —	11 —
Ֆր. 709,506	500	500	5 (Պարտատոմս		— —	502 —
Ֆր

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՍԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

180

ՆՈՐԹՀԲԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆԴՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,293,630
ՀԱՍՈՅԹ 1893 ՏԱՐԻՈՅ 1,076,015

ԴՈՐԹՀԲԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆԴՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,054,687
ՀԱՍՈՅԹ 1893 ՏԱՐԻՈՅ 2,789,437

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած զգուշական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց ձեռնամ վստահաբար դիրեանք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած Ղասսին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ նաւերուց և առագաստանաւերուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վերայ տեղեկութիւն առնուլ կարելի է հրաւիրուին գիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Ա. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրգ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ՍՐԿԱՆՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար	55,000,000 ֆրք.
1893ի հասոյթք	20,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ	70,000,000 »

Ընդ հ. Գործակալ Թուքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱԻԳԵՐ
Գոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Գլխաւոր Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՋ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Զէօմիէրքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԷՐԲԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՔՍՏ ՀՐՈՂԱՐՏԱԿԻ
1892 ԹՎԱԿԱՆԻ 2/14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ,
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹ ՆԻՆ
20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1310
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՈՅ, ԴԱՍԱԹԻԼ 28

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON D'ÉTÉ, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie
PARIS

sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.

Envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en **un seul** colis-postal.

Les envois qui ne peuvent être faits par colis postaux, sont expédiés franco Marseille ou, sur demande, *franco destination*, à partir de 100 fr. moyennant 5 % d'augmentation sur le montant de la facture. — Ces envois peuvent être expédiés contre remboursement

Գլխաւոր Ա. ՏԷՄԱՆԵԱՆ

Ֆ. ԳԱՐՊԷՆ ԵՒ ԸՆԿ.

NEVRALGIES ԳԼԽԱՑԱՒ, ՍՏԱՄՈՔԻ ԳԱԼԱՐՈՒՄ, կանանց ՁԱՒԻՏՈՒԹԻՒՆ, եւ չորային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժին առ նուազն մէկ ժամու մէջ
ՏՈՔԹ. ԲՐՈՆԻԻ
ՀԱԿԱՁԱՑԱՒԱՅԻՆ ԴԵՂԱՏԵՐՈՎ
Տուփը 3 ֆր. առաքման ծախս չիկայ։ Փարիզ՝ Դեղ. Ռոպիրէ, 23, Մոնէ փողոց եւ ամէն լաւ դեղարաններու մէջ։ Կեդրոնատեղի Մէօիքի Ընկ. Կ. Պոլիս։

ՇԱՐԺԵՆԻԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒՐԵԱՆ
Ն. ՌԻԼԻ ԸՆԿ.
Մարքիզ և Պարոն Գիւ-Լուսնաւորապետ Բանով
Մէրսէյի հանդիպակաց Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն Ապրիլ 3ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)
Մէ-ԷՔԷ յանկնար ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի Ապրիլ 9ին (Ը. Ե.)։
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 215 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ո-ղղակի և արագ ուղեւորութիւն
Նաւագնացի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
1054 Մամհանէ փողոց Թ 108

ԱՅՈՒԵՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ, 1880

Ա. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ — Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

MARQUE DEPOSÉE

Մասնաշնչը կը գտնուի Օսմանեան ամէն գիւղաւոր ուղիներ։

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովին, թէյի ճաշակն ուս նրբաշաղ է, որով թէյի առևտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմաձեայ ընդարձակ գործառնութեամբ, այս տարի ևս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Զիհանատեի, Ճավայի, Սէյլոնի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ։ և հետգհետէ պիտի տասնանք թէյեր, որք գերընտիր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ ժամանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կը նեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ ևս գոհացում տալու համար ընդարձակած ենք մեր մի՛ երանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր թէյեր թէ՛ անուշնեներու և թէ՛ այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցուցած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել ևս յարել մեր սկզբունքին, որ է՝ ուղղամտութիւն ընելիս-պէսակն, լաւն և գնոյ մասէն։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին ևս, անոնց խաղում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՅԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ, Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ Ճէլալ պէյ խան Թիւ 10, Գալաթա-Գալաթա։ 19

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՈՂՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՆԻ
ԵՐԿ—ՄԱՐՄԻՋ
ՇԱՍԷՆ
ԲԻԲՍԻՆՈՎ եւ ՏԻԱՄԹԱԶՈՎ

Բեբսինն ու տիամթազը երկու բնական ու անհրաժեշտ զարծիչներն են մարսողութեան։ ՇԱՍԷՆԻ ԳԻՆԻՆ, 1864 ին յոյժ նպաստաւոր տեղեկագիր մը ստացած է Փարիզի բժշկական ակադեմիէն։ Այն առեանէն ի վեր, յոյժ կարեւոր տեղ մը բռնած է Աղիտարաժշկեան մէջ, եւ ամէն օր կը յանձնարարուի բնոյթ,

Դժուարին դեմ ուռկուստ մեզարդութեանց, ստամոքսացաւերու, դժուարանգութեան, ստամոքսատապերու, յամրութեան եւ բիրեցներու, փոխուներու, փրփարութեան, անախորժին կրկնեան, եւայլն.

Փարիզ, 6, Վիքթորիա ծառուղի եւ գլխաւոր դեղարաններու։

ՏՐԲ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ 1852 — ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԲ — Հաստատեալ 1852

Թիւ 396 ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ, ԲԵՐԱ

Մասնագէտ առանց քաշուելու լինելի արհեստական ակառներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակառները, ոսկի ատամնդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաեւ կը դարմանեն բերանի և ակռայի ամեն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգացնելու։ (Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 38

SANTAL SALOLÉ LACROIX

ԳԱԼՍԻԻԼԷՆԵՐԸ
Միզային գործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հականեխիչ դեղերուն ամէնէն ազդուն և ամենալաւ իւրացնելին է։
Վաճառատեղին՝ դեղարան Լագրուա, 76, Շաթօ-սոտ փողոց. Բարիզ.

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններուն մէջ։

HUILE HOGG — EMULSION HOGG

ԻՐՕՖՈՍՖԻՏ ՏԸ ՇՕ
ԵՒ ՏԸ ՍՈՒՏ

Հոգ ձկան իւղի քէմ՝ այն անձերուն համար որք բնական իւղը չեն կրնար խմել։

Կը բուժեն՝ ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆ, ԹՈՒԱՏ, ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԳՏԱՑՏ, ՏՂՈՑ ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆ.—Եռանկիւն սրուակ.—Հոգ, 2, Բասիլիոն փողոց, Փարիզ, եւ դեղարաններ։

ԻԻՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՐԻՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828
Հաստատեալ է Փարիզ իր կեդրոնատեղին, Պանտ փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,211,81
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած Վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք միայնակ	»	114,500,000

Ի. Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՑԻ. ՊԱՆՔԱՆ։

Տեղեկութեանց համար գիմել առ Սիմոն Գայէրլեան, մասնաւոր անօրէն ի Կ. Պոլիս, Գալաթա, քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 42

ԿՈՍՏԻԿԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԳԵՀՈՆՆԵՐՈՒ
ՊԱՆՔԻ ԴԱՐԱՆ, ՈՒՐԹՕՍ ԽԱՆ, ԹԻՒ 7, ՍԹԱՄՊՈՒԼ

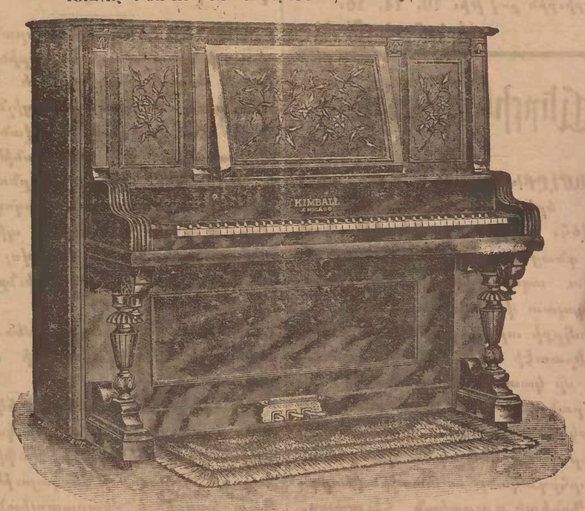

W. W. KIMBALL & Co
ՇԻԿԱԳՈՅԻ ՀՈՒՍԱԿԱՒՈՐՔ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ
ԿՈՂՄ ՊԱՆԱՆՑ «ՅԻՆՍԶԵՆԱՅԱՆ ՅՈՒՅՍԱՀԱՆԴԷՍ»
ԱՄՆԱԲԱՐՁՐ ՎԱՐՁԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՑԱԾ
ՁԱՆԳԵՂ.— ՔԱՂՑՐ ԵՒ ՆԵՐԳԱՇՆԱԿ
ՇԻՆՈՒԱԾՔԵՐ.— ՀՈՍ ԵՒ ՁՕՐԱՒՈՐ

Ամերիկեան ապրանաց զերազանցութիւնն աշխարհաճանաչ է ար էն։ միայն թէ գներուն համեմատաբար բարձրութեան պատճառաւ դիր մասնելի չեն համարուած այս երկրին մէջ։ Կոստիկեան եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել Ազգայ հաստատութեան թէ մասնաւոր հաճոյանութեան մ'ելեալ են այս գործարանին հետ, Պոլսոյ, Երզրումի, Դուլգարիոյ եւ բոլոր Արեւելքի մէջ այս ընտիր գործիները ծանօթացնելու համար, որով կ' բոլ կն նոյն իսկ յանձրիկա ծախուած գներէն շատ աւելի ժան վճառել զանոնք։

Արդոյ յանձնարարդ, փոխանակ Թերայի մեծածախս խանութները դիմելու, երբ մեր վաճառատունն այցելել հաճին, փորձով պիտի տեսնեն թէ հասարակ դաշնակի մը գնն ի՞նչ մը աւելի վճարելով պիտի կարենան ունենալ այս պատուական դաշնակներէն եւ երգեհոններէն։

ԿՐ ԳՏՆՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԾԱԼՂՈՐՈՂ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ
ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԻՒՏ

Դոցուած վիճակի մէջ հայելաւոր սրանցի դարան մը ժեն ունենալով, բացուած ատեն իր ամեն պէտքերովը կատարեալ եւ հանգստաբար անդրդեն մը կը ներկայացնէ։

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բնաճափոչի

La VELOUTINE

պատրաստուած ԳԻՍՕ ՈՒԹՈՎ ձեռամբ
CHles FAY, Parfumeur
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ՍՐՈՇ ԳԻՆ — ՍՐՈՇ ԳԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Ա. ՄԱՅԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.
Ի ԲԵՐԱ, ԹԻՒՆԷԼԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ, Ի ՊՈԼԻՍ, ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Վերջնապէս հաստատարդարութիւն՝ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱԳՈՒՍՏԻ ԵՒ ՆԻԻԹԵՐՈՒ ԶՆԶՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱԻ, 50%—60% զեղչով։

Մեծ վաճառատանութիւն էրիկ մարգոց, տղոց և մանչերու հանդերձեղինաց, մեծապէս զեղչուած գիներով, ամեն մրցում արհամարհելով

ՍՐՈՇ ԳԻՆ